

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Авторське право в аудіовізуальному мистецтві

**Методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи
для здобувачів IV курсу**

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
освітньо-професійні програми: «Відеоблогінг і телерепортерство»,
«Кінотелережисура», «Кінотелеоператорство», «Фотомистецтво та відеографія»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Харків, 2025

УДК 347.78:[07+791]](073)

A22

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 14 від 28.04.2025 р.)

Рецензенти:

Владлена Лисенкова, завідувач кафедри мистецтвознавства Харківської державної академії культури, доктор філософських наук, доцент

Володимир Миславський, завідувач кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури, доктор мистецтвознавства, професор

Укладач:

Каріна Попова-Коряк, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри телерепортерської майстерності Харківської державної академії культури

А22 **Авторське право в аудіовізуальному мистецтві** : метод. рек. до семінар. занять та самост. роботи для здобувачів 4 курсу першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти зі спец. 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т аудіовізуального мистецтва, Каф. телерепортерської майстерності ; [уклад. К. О. Попова-Коряк]. – Харків : ХДАК, 2025. – 106 с.

Методичні рекомендації до дисципліни «Авторське право в аудіовізуальному мистецтві» призначені для здобувачів IV курсу та спрямовані на формування у студентів знань про правові засади охорони та використання авторських і суміжних прав у сфері аудіовізуального мистецтва. У представленому виданні подано структуру семінарських занять, орієнтовні теми для обговорення, завдання для самостійної роботи, а також перелік нормативно-правових актів і джерел. Особливу увагу приділено питанням правомірного використання музики, відео, образів та інших компонентів аудіовізуальних творів з урахуванням актуальної судової практики та викликів цифрової епохи. Рекомендації містять практичні кейси, які ілюструють типові ситуації порушення авторських прав у сфері аудіовізуального мистецтва, а також завдання для їх аналізу й пошуку правових рішень.

УДК УДК 347.78:[07+791]](073)

© Харківська державна академія культури, 2025
© Попова-Коряк К.О., 2025

ВСТУП

В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій, зростання ролі креативних індустрій та глобального поширення аудіовізуального контенту, актуальність вивчення дисципліни «Авторське право в аудіовізуальній сфері» є надзвичайно високою. Створення, використання, поширення та комерціалізація аудіовізуальних творів (фільмів, серіалів, відеоблогів, реклами, кліпів тощо) потребують ґрунтовного розуміння правових основ охорони інтелектуальної власності. Вивчення авторського права стає необхідною умовою професійної діяльності майбутніх режисерів, операторів, сценаристів, продюсерів та інших фахівців у сфері аудіовізуального мистецтва.

Доцільність і необхідність вивчення дисципліни обумовлена також потребами ринку праці, вимогами професійних стандартів і викликами, що постають перед творцями контенту в цифрову епоху. Правова обізнаність у сфері авторських і суміжних прав дає можливість студентам не лише ефективно реалізовувати свої творчі проекти, а й захищати власні права, уникати порушень законодавства та діяти відповідно до етичних норм.

Мета дисципліни – сформувати у студентів систему знань про правове регулювання авторських прав у сфері аудіовізуального мистецтва, навчити розпізнавати суб'єктів авторського права, працювати з об'єктами інтелектуальної власності, аналізувати законодавство і судову практику, а також застосовувати правові механізми у професійній діяльності.

Завдання дисципліни: ознайомлення з базовими поняттями авторського права; вивчення структури та змісту майнових і немайнових авторських прав; дослідження статусу об'єктів і суб'єктів у сфері аудіовізуального мистецтва; аналіз особливостей реєстрації авторських прав; ознайомлення з актуальними викликами, такими як штучний інтелект, свобода панорами, fair use в авторському праві; формування практичних навичок у роботі з правовими джерелами та договорами.

У результаті вивчення дисципліни «Авторське право в аудіовізуальному мистецтві» студенти повинні знати: основні положення законодавства України та міжнародних актів з авторського права; класифікацію та приклади об'єктів авторського права в аудіовізуальному мистецтві; порядок державної реєстрації авторських прав; судову практику щодо захисту авторських і суміжних прав; правові механізми роботи з похідними, анонімними, сирітськими та публічними творами. Студенти повинні вміти визначати правовий статус об'єктів аудіовізуального мистецтва; укладати ліцензійні договори й угоди про передачу прав; застосовувати принципи добросовісного використання (fair use); використовувати нормативно-правові джерела для вирішення практичних кейсів; аргументовано захищати авторські права в юридичному й медійному полі.

Перелік тем для самостійного опрацювання

- Тема 1. Інтелектуальна власність та авторське право: поняття, функції, принципи
- Тема 2. Історія становлення законодавства про інтелектуальну власність та авторське право
- Тема 3. Об'єкти авторського права
- Тема 4. Суб'єкти авторського права
- Тема 5. Зміст авторського права
- Тема 6. Реєстрація авторських прав
- Тема 7. Авторське право на соціальних платформах
- Тема 8. Fair use і авторські права
- Тема 9. Фото, свобода панорами: авторські права
- Тема 10. Журналістика і авторське право
- Тема 11. Штучний інтелект і авторське право
- Тема 12. Анонімні твори, спадщина, публічне надбання
- Тема 13. Похідні твори: аудіокниги, адаптації, ремікси
- Тема 14. Доказ авторства: технічні та юридичні механізми
- Тема 15. Відповідальність за порушення авторських прав

Тематика семінарських занять

Семінар 1. Реєстрація авторських прав

Семінар 2. Авторське право на соціальних платформах

Семінар 3. Fair use і авторські права

Семінар 4. Фото, свобода панорами: авторські права

Семінар 5. Журналістика і авторське право

Семінар 6. Штучний інтелект і авторське право

Семінар 7. Анонімні твори, спадщина, публічне надбання

Семінар 8. Похідні твори: аудіокниги, адаптації, ремікси

Семінар 9. Доказ авторства: технічні та юридичні механізми

Семінар 10. Відповідальність за порушення авторських прав

Методичні рекомендації з організації самостійної роботи та роботи на семінарських заняттях

Метою методичних рекомендацій є надання студентам чіткого орієнтиру щодо організації самостійної роботи та участі в семінарських заняттях із дисципліни «Авторське право в аудіовізуальному мистецтві», формування навичок правового аналізу, системного мислення, професійної етики та здатності застосовувати здобуті знання у сфері інтелектуальної власності до практичних ситуацій, що виникають у галузі аудіовізуального мистецтва.

Методичні рекомендації спрямовані на формування у студентів цілісного уявлення про систему авторського права в контексті сучасного аудіовізуального простору; окреслення основних напрямів самостійної роботи з урахуванням міждисциплінарного характеру дисципліни та змін у законодавстві; визначення структури і критеріїв підготовки до семінарських занять, включаючи орієнтовні питання, практичні завдання, кейси й аналітичні ситуації. Важливим завданням є розвиток здатності до критичного осмислення правових норм, розпізнавання правових колізій і прийняття обґрунтованих рішень щодо захисту авторських прав у кіно, телебаченні, анімації тощо. Рекомендації також покликані стимулювати опанування навичок правового

письма та наукового дослідження, включаючи підготовку проєктів правових документів, актуальних для практичної діяльності у сфері аудіовізуального мистецтва.

Семінарські заняття проводяться за всіма основними темами, які передбачені навчальною програмою, у формі співбесід, дискусій з питань, що виносяться на розгляд за конкретною темою, запитань та відповідей, вирішення проблемних ситуацій і практичних завдань, аудиторних конференцій, ділових ігор, тощо.

Рекомендований алгоритм вирішення юридичної задачі:

1. Уважно прочитайте умову завдання (казусу), зосередьтесь на розумінні суті правового конфлікту та всіх важливих деталей справи.
2. Визначте повний спектр правовідносин, що описані у завданні, та з'ясуйте, які з них підпадають під дію правових норм.
3. Розберіть структуру кожного з правовідносин: хто є суб'єктами (визначте їх правоздатність і дієздатність); що є об'єктом (на що спрямовані дії); які суб'єктивні права й обов'язки сторін; які юридичні факти (події чи дії) викликали виникнення, зміну чи припинення правовідносин. Такий підхід дозволяє встановити точний тип правовідносин.
4. Визначте, до якого правового інституту належать розглядувані правовідносини (наприклад, до інституту захисту інформації, конфіденційності, авторських прав тощо), і відповідно — коло джерел, якими потрібно керуватись (Конституція України, закони, підзаконні акти, міжнародні угоди).
5. Проаналізуйте аргументи кожної зі сторін у спорі, оцініть їх правову обґрунтованість згідно з чинним законодавством.
6. Якщо в задачі вже наведено судове або адміністративне рішення, потрібно критично оцінити його правову обґрунтованість і відповідність нормам права.
7. Дайте відповіді на теоретичні запитання, які можуть бути вказані наприкінці завдання, та пов'язані із запропонованою ситуацією.

8. Варто пам'ятати, що стислість викладу задачі не завжди дозволяє зробити єдиний правильний висновок. Індивідуальний аналіз студентом або колективне обговорення на семінарському занятті можуть призвести до кількох можливих варіантів вирішення правового конфлікту. Це залежить від конкретних обставин справи, а також від характеру застосовуваної норми (наприклад, якщо вона має диспозитивний характер і допускає альтернативні підходи). У таких випадках важливим є проявлення логіки, самостійності та творчості. Викладач, у свою чергу, може вносити уточнення до завдання або ставити додаткові запитання. Кожне запропоноване рішення має право на існування, за умови його чіткого обґрунтування відповідно до чинного законодавства.
9. Рішення задачі обов'язково оформлюється письмово: у зошиті для практичних занять або в друкованому вигляді. Воно має містити:
1. стислий виклад обставин;
 2. обґрунтовані висновки з посиланням на конкретні статті нормативних актів, із правильним зазначенням повних реквізитів (назва документа, дата, номер статті). Відсутність письмового оформлення вважається невиконанням завдання.
10. Під час практичного заняття студент повинен усно представити короткий виклад задачі, пояснити суть конфлікту, дати правову оцінку діям сторін і обґрунтувати своє рішення з посиланням на норми права. Оцінювання з боку викладача буде залежати від того, наскільки глибоко і коректно студент застосував правові знання до конкретного випадку.
11. Щоб успішно вирішити задачу, рекомендовано використовувати логічний метод аналізу «від загального до конкретного». Для цього студенту варто навчитися ставити собі так звані навідні запитання — вони допомагають з'ясувати юридичну природу кожного елемента ситуації.
- Як приклад нижче наводиться текст і рішення конкретного завдання.

ЗРАЗОК

Задання

Режисер-документаліст Іван створив фільм про культурну спадщину України. Фільм був оприлюднений на його YouTube-каналі. Через деякий час Іван виявив, що телеканал «Мистецтво» без його дозволу транслював його фільм у своєму ефірі та розмістив його на своєму веб-сайті. Іван бажає захистити свої авторські права та отримати компенсацію.

Покроковий алгоритм вирішення задачі:

Алгоритм вирішення:

Крок 1. Визначення правового статусу твору та суб'єкта права

- Встановити, що фільм є об'єктом авторського права відповідно до ст. 433 Цивільного кодексу України та ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права».
- З'ясувати, що Іван як автор фільму (режисер і творець твору) є суб'єктом авторського права (ст. 5 Закону).

Крок 2. Уточнення способу оприлюднення та доказів правомірного авторства

- Зафіксувати, що Іван самостійно оприлюднив фільм на своєму YouTube-каналі, що є публічним сповіщенням твору.
- Підтвердити факт авторства технічними (метадані, дата завантаження), документальними (сценарій, чорновики) чи нотаріальними доказами.

Крок 3. Виявлення факту порушення

- Встановити, що телеканал «Мистецтво» здійснив використання фільму без дозволу автора — як у телеефірі, так і на вебсайті.
- Визначити форму порушення: незаконне відтворення, публічне сповіщення та розміщення без згоди автора (ст. 12 Закону).

Крок 4. Визначення типу порушення і кваліфікація дій телеканалу

- Кваліфікувати дії телеканалу як порушення майнових авторських прав Івана.

- Врахувати можливу шкоду (фінансову або репутаційну) та порушення особистих немайнових прав (наприклад, без зазначення імені автора, якщо це мало місце).

Крок 5. Збір доказів

- Зібрати технічні докази трансляції (записи ефіру, скриншоти вебсайту, дата та час публікації).
- Зафіксувати факт використання без ліцензійної угоди або договору з автором.

Крок 6. Досудове врегулювання

- Підготувати **претензію** до телеканалу з вимогою припинити порушення, видалити фільм з вебсайту, визнати порушення та компенсувати збитки.
- Надіслати претензію рекомендованим листом або через адвоката.

Крок 7. Судовий захист прав

У разі відсутності реакції телеканалу – звернутися до суду з **позовною заявою** про:

- визнання порушення авторських прав;
- заборону подальшого використання фільму;
- вилучення фільму з сайту телеканалу;
- матеріальна компенсація

Під час виконання завдання студент має продемонструвати вміння застосовувати **норми авторського права, оцінювати ситуацію з правової точки зору, розробити стратегію захисту прав автора**, а також сформулювати **відповідні юридичні документи** (претензію, позовну заяву тощо) за шаблоном.

Загальні поради для оформлення рішення задач

1. **Уважно проаналізуйте умову задачі.** Звертайте увагу на:

- суб'єктів правовідносин (автор, продюсер, телекомпанія, стримінговий сервіс тощо);

- характер твору (фільм, музика, сценарій, відеоблог, реклама тощо);
 - форму та спосіб використання твору (відтворення, трансляція, розміщення онлайн тощо).
2. **Визначте правову природу об'єкта.** Поясніть, чому твір вважається об'єктом авторського права згідно із законом (наприклад, відповідно до ст. 433 Цивільного кодексу України та ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).
 3. **Оцініть дії суб'єктів на предмет порушення прав.** Визначте, які саме **майнові або немайнові авторські права** були порушені (наприклад, право на відтворення, публічну демонстрацію, ім'я автора, цілісність твору тощо).
 4. **Обґрунтуйте свою позицію законодавчо.** Наводьте **прямі посилання** на відповідні статті:
 - Цивільного кодексу України;
 - Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
 - інших нормативно-правових актів (за потреби).
 5. **Опишіть можливі способи захисту прав.** Розкрийте алгоритм дій: досудове врегулювання (претензія), звернення до суду (позов), повідомлення цифрових платформ, притягнення до відповідальності.
 6. **Аргументуйте обсяг і вид компенсації.** Вкажіть, чи йдеться про **відшкодування збитків, виплату компенсації, вилучення примірників твору, або припинення трансляції/розповсюдження.**
 7. **Застосовуйте юридичну термінологію.** Використовуйте чіткі формулювання, властиві правовій мові: «право на оприлюднення», «незаконне використання твору», «автор твору є первинним суб'єктом авторського права» тощо.
 8. **Оформлюйте рішення логічно та структуровано.** Рішення задачі має включати:
 - короткий виклад умови (1-2 речення);

- правовий аналіз ситуації;
- посилання на закон;
- висновок із пропозиціями щодо захисту прав.

9. **Не допускайте плагіату.** Якщо використовуєте фрагменти законів чи пояснень, обов'язково вказуйте джерело, наприклад: Закон України «Про авторське право і суміжні права» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

10. **Підсумуйте у вигляді висновку.** Завершуйте рішення чітким формулюванням правової позиції: що порушено, хто винен, які дії варто вчинити, якою є очікувана правова відповідь.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Інтелектуальна власність та авторське право: поняття, функції, принципи

(тема для самостійного опрацювання)

Мета теми: сформувати у студентів цілісне уявлення про суть інтелектуальної власності як правового інституту, розмежувати її складові, а також засвоїти основні поняття, функції та принципи авторського права в Україні та міжнародному контексті.

Основні питання для вивчення:

1. Поняття «інтелектуальна власність» та її види.
2. Відмінність між інтелектуальною, промисловою та авторською власністю.
3. Основні функції авторського права (правозахисна, соціальна, культурна, економічна).
4. Основні принципи авторського права:
5. Джерела правового регулювання інтелектуальної та авторської власності в Україні.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / за заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О. В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с. – Режим доступу: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/ntel_Aksyutina.pdf
2. Бондаренко С. В., Кожарська І. Ю. Право інтелектуальної власності: підручник. – К.: Ін-т інтел. власності і права, 2008. – 320 с. – Режим доступу: https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/27/bondarenko_kozharska.pdf

3. Антонов В. М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право: навч. посіб. – 2-ге вид., стереотип. – К.: КНТ, 2006. – 520 с. – Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2013/Antonov_2006.pdf
4. Ксенофонтова М. М., Самодай В. П., Дубовик С. Г. Інтелектуальна власність: у схемах і таблицях: навч. посіб. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 292 с. – Режим доступу: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/2569/1/Ксенофонтова%20М.%20М.%20Інтелектуальна%20власність%20у%20схемах%20і%20таблицях.pdf>
5. Поняття і види права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] // Освіта.ua. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9853/>
6. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01 грудня 2022 р. № 2811-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20>
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Книга IV: «Право інтелектуальної власності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n3360>

Завдання для виконання:

1. Опрацювати законодавчі акти, виділивши поняття «інтелектуальна власність», її класифікацію та ключові норми про авторське право.
2. Створити порівняльну таблицю:

Критерій	Інтелектуальна власність	Авторське право	Промислова власність
Об'єкти			
Документальне підтвердження			
Термін охорони			

3. Підготувати короткий реферат або есе (1–1,5 сторінки) на тему «Функції авторського права в сучасному цифровому суспільстві».
4. Скласти схему або ментальну карту «Принципи авторського права».
5. Підготувати 3–5 тестових запитань для самоперевірки або для використання на практичному занятті.

Форми контролю:

- Перевірка реферату або есе.
- Усне опитування на основі порівняльної таблиці.
- Захист ментальної карти або схеми.
- Виконання тестових завдань.

Рекомендації:

1. Працюючи з нормативними актами, звертайте увагу на нову термінологію та нумерацію статей.
2. Визначення термінів краще занотовувати – це допоможе засвоїти базу для всіх подальших тем.
3. Приклади з практики (особливо міжнародної) зроблять вашу роботу більш глибокою й сучасною.
4. Спробуйте пов'язати тему з актуальними викликами: штучний інтелект, цифрові копії, використання контенту в соцмережах.

**Тема 2. Історія становлення законодавства про інтелектуальну власність
та авторське право**

(тема для самостійного опрацювання)

Мета теми: формування цілісного уявлення про історичні етапи розвитку інституту інтелектуальної власності та авторського права, а також про еволюцію правового регулювання в цій сфері – від перших норм до сучасного українського та міжнародного законодавства.

Основні питання для вивчення:

1. Історичні витoki авторського права: перші згадки про охорону творчої діяльності; Статут королеви Анни (Англія, 1710) як перший закон про

авторське право. Розвиток авторського права у Європі та США у XVIII–XIX ст.

2. Основні етапи міжнародної уніфікації: Бернська конвенція (1886); Всесвітня конвенція про авторське право (1952); Угода TRIPS (1994); діяльність WIPO (Всесвітня організація інтелектуальної власності).
3. Становлення законодавства в Україні: перші нормативні акти часів УРСР; Закон України «Про авторське право і суміжні права» 1993 р. (скасований); нова редакція Закону № 2811-IX від 01.01.2023: оновлені підходи, гармонізація з правом ЄС.
4. Основні тенденції розвитку сучасного авторського права: цифровізація, глобалізація, виклики штучного інтелекту.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Лозовська А. С. Історія розвитку права інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс] / А. С. Лозовська // Часопис Київського університету права. – 2021. – № 1. – С. 365–368. – Режим доступу: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/696>
2. Становлення права інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс] // Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАН України. – Режим доступу: https://nrozdiljst.at.ua/news/stanovlennja_prava_intelektualnoji_vlasnosti_v_u_krajini/2014-05-16-152
3. Інтелектуальна власність та авторське право [Електронний ресурс] // Одеський національний політехнічний університет. – Режим доступу: https://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/12262/1/Full_Блок_ІнтВласн_таАвтПраво_001_204_20_03_2019.pdf
4. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
5. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Конвенція; ВО інтелектуальної власності від 24.07.1971 // База даних

«Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу:
https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051

6. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року : Договір; ВО інтелектуальної власності від 20.12.1996 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу:https://zakon.rada.gov.ua/go/995_770
7. WIPO Lex : база даних міжнародних договорів та національного законодавства у сфері інтелектуальної власності [Електронний ресурс] / Всесвітня організація інтелектуальної власності. – Режим доступу:
<https://wipolex.wipo.int>

Завдання для виконання:

1. Побудувати хронологічну таблицю або стрічку часу (timeline) основних етапів розвитку авторського права: від Статуту королеви Анни до Закону № 2811-IX.
2. Підготувати коротке есе (1–2 сторінки) на тему: «Чому Україна потребувала нового закону про авторське право: погляд у контексті історії».
3. Дослідити один із міжнародних документів (Бернську конвенцію, TRIPS або Конвенцію ВОІВ) – коротко викласти його значення та вплив на українське законодавство.
4. Підготувати 3–5 тестових запитань або правових фактів з теми для подальшого опитування в аудиторії.

Форми контролю:

- Усне опитування або коротка презентація історичного огляду.
- Захист створеної «стрічки часу» або есе.
- Розв’язання тестових завдань.
- Мікродискусія в аудиторії на тему: «Чи актуальні принципи Бернської конвенції у XXI столітті?».

Методичні поради:

1. Вивчення історії допоможе краще зрозуміти сучасне авторське право як логічну еволюцію і реакцію на суспільні виклики.
2. Звертай увагу на дати, імена, назви документів – це фундамент правової аргументації.
3. Якщо тема здається сухою – спробуй провести паралелі з мистецтвом, літературою, кіно чи технологіями свого часу.
4. Корисно переглянути інфографіку або відео про історію авторського права (наприклад, на YouTube-каналі WIPO).

Бонус-ідея:

Склади короткий комікс або мем про розвиток авторського права – це творчо й ефективно закріплює знання.

Тема 3. Об'єкти авторського права (тема для самостійного опрацювання)

Мета теми: набути знань про об'єкти, які охороняються авторським правом згідно із законодавством України та міжнародними нормами; навчитися класифікувати такі об'єкти та розрізняти ті, що охороняються, і ті, що не охороняються авторським правом.

Основні питання для вивчення:

1. Визначення терміна «об'єкт авторського права» відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права»
2. Перелік об'єктів, які охороняються авторським правом.
3. Спеціальні об'єкти – бази даних, вебсайти, мультимедійні продукти.
4. Об'єкти, які не охороняються авторським правом.
5. Співвідношення авторського права з іншими видами прав інтелектуальної власності (наприклад, промислові зразки, винаходи).
6. Міжнародний контекст охорони об'єктів авторського права (Бернська конвенція, Угода TRIPS).

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Авторське право на посібник, підручник, довідник, словник [Електронний ресурс] // Unite. – Режим доступу: <https://unite.com.ua/avtorske-pravo-na-posibnyk-pidruchnyk-dovidnyk-slovyk/>
2. Авторське право: поняття суб'єктів та різновиди авторських прав [Електронний ресурс] // Освіта.ua. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9756/>
3. Авторське право в Україні: повний гід [Електронний ресурс] // Polikarpov Law Firm. – Режим доступу: <https://polikarpov.legal/blogposts/avtorske-pravo-v-ukraïni-povnij-gid/>
4. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>

Завдання для виконання:

1. Створити класифікаційну таблицю об'єктів авторського права (з поділом на основні, похідні, мультимедійні тощо).
2. Підготувати порівняльну таблицю: «Об'єкти, що охороняються / не охороняються авторським правом».
3. Підготувати презентацію / коротке повідомлення: «Авторське право на аудіовізуальні твори: особливості об'єктів».
4. Скласти 3 практичні приклади (міні-кейси):
 - приклад твору, який охороняється;
 - приклад твору, який не охороняється;
 - приклад спірної ситуації (сумнів щодо охороноздатності).
5. Написати коротке есе (до 1 сторінки) на тему: «Чи повинні меми бути об'єктами авторського права в Україні?»

Форми контролю:

- Усне опитування за результатами таблиць.
- Захист презентації або повідомлення.
- Обговорення кейсів у групі.

- Перевірка міні-есе або письмового аналізу законодавства.

Методичні поради:

1. Приклади з життя та медіа (фільми, подкасти, веб-дизайн) допоможуть краще зрозуміти межі між охоронюваними та неохоронюваними об'єктами.
2. Звертай увагу на оновлення законодавства – нові об'єкти (наприклад, NFT чи інтерактивні ігри) часто викликають дискусії.
3. Якщо сумніваєшся, чи є об'єкт авторським твором – перевір, чи він є результатом творчої діяльності й зафіксований у певній формі (ст. 1, ст. 6-8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Бонус-завдання:

Знайди приклад з української або міжнародної судової практики, де дискутувалося питання, чи є певний об'єкт твором у розумінні авторського права.

Практичні кейси та рекомендації

Кейс 1: Використання фотографії без згоди автора

Ситуація: Фотограф Іван опублікував на своєму вебсайті серію авторських фотографій міських пейзажів. Без його дозволу місцевий туристичний портал використав одну з цих фотографій для реклами міста.

Питання для аналізу:

1. Чи є фотографія об'єктом авторського права?
2. Чи порушив туристичний портал авторські права Івана?
3. Які дії може вжити Іван для захисту своїх прав?

Рекомендації для вирішення:

1. Об'єкти авторського права: Ознайомтесь з частиною першою статті 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та з'ясуйте які об'єкти охороняються авторським правом?
2. Порушення прав: Опрацюйте статтю 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо дозволу автора використовувати твір іншим особам.

3. Захист прав: Опрацюйте статтю 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та статті 15, 16, 19 Цивільного кодексу України щоб дізнатися як можна захистити свої авторські права.

Кейс 2: Використання персонажа літературного твору в комерційних цілях

Ситуація: Письменниця Олена створила серію дитячих книг про пригоди персонажа на ім'я «Сонячний Зайчик». Без її дозволу компанія з виробництва іграшок випустила м'які іграшки у вигляді цього персонажа та використовувала його ім'я у рекламі.

Питання для аналізу:

1. Чи є персонаж літературного твору об'єктом авторського права?
2. Чи порушила компанія права Олени?
3. Які правові механізми може використати Олена для захисту своїх прав?

Рекомендації для вирішення:

1. Об'єкти авторського права: Хоча закон прямо не зазначає персонажів як окремі об'єкти авторського права, поміркуйте чи можуть бути оригінальні та виразні персонажі можуть бути захищені як частина літературного твору згідно з частиною першою статті 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права»? Ознайомтесь з прикладом судової справи «**Верка Сердючка**» проти товариства з обмеженою відповідальністю «**Монастирський квас боулінг**».
2. Порушення прав: опрацюйте статтю 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та надайте відповідь на питання: чи є використання персонажа без згоди автора в комерційних цілях порушенням майнових прав автора
3. Захист прав: опрацюйте статтю 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та статті 15, 16, 19 Цивільного кодексу України щоб дізнатися як може захистити свої авторські права Олена.

Джерела до кейсу 2:

1. Справа «Верка Сердючка» проти товариства з обмеженою відповідальністю «Монастирський квас боулінг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/55438350>

2. Заверуха М., Спесивцева О. Образ, Персонаж, Закон: де межа авторського права? [Електронний ресурс] / Марічка Заверуха, Олена Спесивцева. – 26 лютого 2024 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/obraz-personazh-avtorske-pravo/>

Кейс 3: Використання архітектурного об'єкта в рекламі

Ситуація: Архітектор Петро спроектував унікальну будівлю, яка стала символом міста. Рекламна агенція без його дозволу використала зображення цієї будівлі в рекламному ролику для комерційного клієнта.

Питання для аналізу:

1. Чи є архітектурна споруда об'єктом авторського права?
2. Чи порушила рекламна агенція права Петра?
3. Які дії може вжити Петро для захисту своїх прав?

Підказки для вирішення:

1. Об'єкти авторського права: опрацюйте статтю 6 Закону України «Про авторське право та суміжні права» щоб з'ясувати чи є архітектурні твори об'єктами авторського права.
2. Порушення прав: з'ясуйте майнові права автора (для цього ознайомтесь із ст. 12 Закону України Про авторське право та суміжні права»). Опрацюйте ст. 22 (а саме – ч. 2 п.10, де мова йде про створення зображень творів архітектури). Поміркуйте, чи має рекламний ролик для клієнта самостійного економічного значення? А тепер надайте відповідь на питання: чи можна використовувати зображення будівлі в комерційній рекламі без згоди автора?
3. Захист прав: опрацюйте статтю 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та статті 15, 16, 19 Цивільного кодексу України щоб з'ясувати як автор може захистити свої права.

Зверніть увагу: У всіх випадках важливо мати належні докази авторства та факту порушення для ефективного захисту своїх прав.

Тема 4. Суб'єкти авторського права (тема для самостійного опрацювання)

Мета теми: ознайомити студентів з поняттям та класифікацією суб'єктів авторського права; розкрити правовий статус авторів, співавторів, спадкоємців, роботодавців та інших осіб, які набувають авторські права; пояснити механізми виникнення, передачі та реалізації авторських прав.

Основні питання для вивчення:

1. Поняття «суб'єкт авторського права».
2. Види суб'єктів авторського права: первинні суб'єкти – автори (фізичні особи, які створили твір); похідні суб'єкти – спадкоємці, правонаступники, юридичні особи, роботодавці (у разі створення службового твору), замовники.
3. Поняття співавторства (спільне створення твору кількома особами): умови виникнення; різновиди: неподільне, подільне, збірне співавторство; розподіл прав між співавторами.
4. Особливості авторства у разі створення: службового твору; колективного твору; твору, створеного на замовлення; твору, створеного за допомогою ІІІ.
5. Організації колективного управління правами (ОКУ) як специфічні суб'єкти у сфері управління авторськими правами (Громадська спілка «Українська ліга авторських і суміжних прав» (ГС УЛАСП) та Громадська організація «Українська агенція з авторських та суміжних прав»).
6. Набуття авторського права за цивільно-правовим договором (ліцензія, передача виключних/невиключних прав).
7. Обсяг прав, які мають різні суб'єкти авторського права.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Авторське право [Електронний ресурс] // WikiLegalAid. – Режим доступу: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Авторське_право
2. Авторське право: поняття суб'єктів та різновиди авторських прав [Електронний ресурс] // Освіта.ua. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9756/>

3. Суб'єкти авторського права. Співавторство [Електронний ресурс] // TestDerz. – Режим доступу: <https://testderz.com/zno-pravo/civil-law-lecture/субекти-авторського-права-співавто/>
4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Книга IV: «Право інтелектуальної власності» // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>

Завдання для виконання:

1. Створити схему або інфографіку: «Суб'єкти авторського права та їхні повноваження».
2. Скласти таблицю з порівнянням первинних і похідних суб'єктів авторського права:

Ознака	Первинний суб'єкт (автор)	Похідний суб'єкт
Хто це?		
Як набуває право?		
Які права має?		

3. Підготувати короткий огляд (0,5–1 сторінка): «Правовий статус співавторів: як розподіляються права».
4. Написати юридичну ситуацію (мінізадачу): «Режисер і сценарист створили фільм – як поділити авторські права?»
5. Знайти приклад ОКУ в Україні та описати її функції (наприклад, Громадська спілка «Українська ліга авторських і суміжних прав» (ГС УЛАСП), Громадська організація «Українська агенція з авторських та суміжних прав»).

Форми контролю:

- Презентація схеми або таблиці;
- Усне опитування;

- Обговорення міні-завдань і кейсів у групі;
- Тестування на основі термінології та класифікацій.

Рекомендації:

1. Уважно відрізняй: автор завжди фізична особа, а правонаступником може бути як фізична, так і юридична особа.
2. Звертай увагу на відмінність між службовим твором і твором за договором – це різні підстави для переходу прав.
3. Використовуй приклади з кіно, музики, телебачення: хто є автором пісні? А хто правовласником кліпу?
4. Розуміння структури суб'єктів допоможе готувати договори на передачу авторських прав або ліцензії.

Додаткове завдання (на вибір): Підготуй допис у стилі «юридичної шпаргалки» з коротким визначенням кожного виду суб'єктів авторського права та прикладами. Спробуй розібратися з практичними кейсами.

Практичні кейси та рекомендації

Кейс 1. Співавторство у створенні фільму

Ситуація: Режисер Андрій та сценаристка Оксана спільно створили короткометражний фільм. Згодом Андрій без згоди Оксани розмістив фільм на платному стримінговому сервісі та отримав прибуток.

Питання для студентів:

1. Хто є суб'єктами авторського права у цьому випадку?
2. Які права Андрій порушив?
3. Який порядок використання твору, створеного у співавторстві, передбачений законодавством?
4. Які дії може вжити Оксана для захисту своїх прав?

Рекомендації:

1. Опрацюйте статтю 13 Закону України «Про авторське право і суміжні права», яка регулює питання співавторства.

2. Опрацюйте статтю 53 «Про авторське право і суміжні права» та статті 15, 16, 19 Цивільного кодексу України щоб з'ясувати як автор може захистити свої права.

Кейс 2. Службовий твір

Ситуація: Журналістка Ірина, працюючи на телеканалі «UA Медіа», підготувала репортаж у рамках своїх службових обов'язків. Після звільнення вона опублікувала цей матеріал у власному блозі без згоди телеканалу.

Питання для студентів:

1. Чи є Ірина автором репортажу?
2. Кому належать майнові права на цей службовий твір?
3. Чи мала Ірина право опублікувати матеріал у своєму блозі без дозволу телеканалу?

Рекомендації:

Проаналізуйте статтю 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо службових творів.

Кейс 3. Авторство та передача прав

Ситуація: Підприємець замовив у дизайнера Марини розробку логотипу для своєї компанії. Після оплати роботи підприємець зареєстрував логотип на своє ім'я як автор.

Питання для студентів:

1. Хто є автором логотипу?
2. Чи правомірно підприємець зареєстрував себе як автора?
3. Які умови договору мали б бути передбачені щодо передачі майнових прав на логотип?

Рекомендації:

1. Проаналізуйте поняття «автор твору», яке закріплено у статті 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права».
2. З'ясуйте особисті немайнові права автора, для цього ознайомтесь із ст. 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

3. Встановіть, які права має автор за ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права», коли мова йде про створення твору на замовлення.

Кейс 4. Авторське право та спадщина

Ситуація:

Композиторка Світлана створила кілька музичних творів, але не встигла укласти жодних ліцензійних договорів. Після її смерті донька хоче використовувати ці твори у благодійному проєкті.

Питання для студентів:

1. Чи має донька право використовувати твори Світлани?
2. Які права переходять у спадщину?
3. Який строк охорони авторського права після смерті автора?

Рекомендації:

1. Опрацюйте статтю 31 Закону України «Про авторське право і суміжні права», яка містить інформацію про строк чинності авторського права
2. Опрацюйте 32 Закону України «Про авторське право і суміжні права», яка містить інформацію про особливості переходу прав на твір у порядку спадкування.

Тема 5. Зміст авторського права (тема для самостійного опрацювання)

Мета теми: ознайомити з особистими немайновими та майновими правами автора; засвоїти механізми реалізації та захисту авторських прав.

Основні питання для вивчення:

1. Поняття авторського права: сукупність прав, що належать автору твору науки, літератури чи мистецтва.
2. Особисті немайнові права автора: право на авторство; право на ім'я; право на недоторканність твору; право на опублікування твору.
3. Майнові права автора: право на використання твору в будь-якій формі та будь-яким способом; право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами; право на отримання винагороди за використання твору.

4. Строк дії авторських прав
5. Захист авторських прав: способи захисту, відповідальність за порушення.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Договір про відчуження майнових прав інтелектуальної власності: на що варто звернути увагу при укладенні договору [Електронний ресурс]. – Київ: Національний інститут інтелектуальної власності, 2024. – 6 с. – Режим доступу: <https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/10/Dohovir-pro-vidchuzhennia-mainovykh-prav-intelektualnoi-vlasnosti.pdf>
2. Об'єкти авторського права і суміжних прав : навчальний матеріал / Самохіна М. І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://therapy.org.ua/files/M1T2Samohina.pdf>
3. Авторське право [Електронний ресурс] // WikiLegalAid. – Режим доступу: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Авторське_право
4. Авторське право в Україні: повний гід [Електронний ресурс] // Polikarpov Law Firm. – Режим доступу: <https://polikarpov.legal/blogposts/avtorske-pravo-v-ukraini-povnij-gid/>
5. Авторське право: поняття суб'єктів та різновиди авторських прав [Електронний ресурс] // Освіта.ua. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9756/>
6. Самохіна М. І. Об'єкти авторського права і суміжних прав [Електронний ресурс] / М. І. Самохіна. – Режим доступу: <https://therapy.org.ua/files/M1T2Samohina.pdf>
7. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
8. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Книга IV: «Право інтелектуальної власності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n3360>

Завдання для самостійної роботи

Конспектування: Скласти конспект з основних положень теми, звертаючи увагу на відмінності між особистими немайновими та майновими правами.

Термінологічний словник: Скласти словник ключових термінів, таких як «авторське право», «немайнові права», «майнові права», «ліцензія», «контрафакт».

Аналіз законодавства: Ознайомитися з відповідними статтями Закону України «Про авторське право і суміжні права» та Цивільного кодексу України, що регулюють авторські права.

Практичне завдання: Розробити короткий опис гіпотетичної ситуації, пов'язаної з порушенням авторських прав, та запропонувати шляхи її вирішення.

Практичні кейси та рекомендації

Кейс 1: Використання твору без згоди автора

Ситуація: Студентка Марина написала наукову статтю, яку виклала на своєму блозі. Інший студент скопіював її статтю та подав як свою на конкурс.

Аналіз ситуації та рекомендації:

Право на авторство: опрацюйте статтю 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та надайте відповідь на питання: чи має автор право вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення імені на творі та його примірниках?

Право на недоторканність твору: опрацюйте статтю 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та надайте відповідь на питання: чи надається автору право вимагати збереження цілісності твору та протидіяти будь-якому перекрученню чи спотворенню твору?

Майнові права: опрацюйте статтю 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та надайте відповідь на питання: чи порушує використання твору без дозволу виключне право автора на використання твору?

Шляхи захисту:

Поміркуйте, чи може Марина подати скаргу до організаторів конкурсу? Які докази свого авторства може надати Марина?

Юридичні дії:

Опрацюйте статті 53 та 55 Закону та надайте відповідь на питання: які юридичні дії може вчинити автор для захисту своїх авторських прав?

Кейс 2: Передача майнових прав

Ситуація: Автор пісні уклав договір з продюсером, передавши йому право на комерційне використання твору.

Питання до кейсу:

1. Які особисті немайнові права залишаються за автором пісні?
2. Які майнові права могли бути передані продюсеру за договором?
3. Які наслідки має часткова передача майнових прав?
4. Чи має автор право відкликати передані права? На яких умовах це можливо?

Аналіз ситуації:

Права, що залишаються у автора:

- Особисті немайнові права: опрацюйте статтю 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та надайте відповідь на питання: чи можуть бути передані або відчужені право на авторство, ім'я та недоторканність твору?
- Майнові права: опрацюйте статті 12, 48, 49 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та ст. 1113 Цивільного кодексу та надайте відповідь на питання: чи можна в договорі передбачити лише часткову передачу майнових прав?

Можливість відкликання переданих прав: опрацюйте статті 12, 47, 48, 49 Закону України «Про авторське право і суміжні права», ст. 650-1 та 1113 Цивільного кодексу. Якщо в договорі не передбачено можливість відкликання переданих прав, поміркуйте над тим, чи може автор відкликати їх в односторонньому порядку?

Умови, які повинні бути передбачені в договорі:

- перелік переданих прав;
- територія та строк дії договору;

- розмір та порядок виплати винагороди;
- умови використання твору;
- порядок вирішення спорів.

Кейс 3: Співавторство

Ситуація: Двоє студентів спільно написали наукову роботу. Один з них подав її на публікацію, не вказавши іншого як співавтора.

Питання до кейсу:

1. Хто вважається співавтором відповідно до законодавства України?
2. Які права порушив студент, який подав роботу без згоди іншого?
3. Чи може інший студент (незазначений співавтор) вимагати визнання свого авторства?
4. Як можна юридично захистити права співавторів у подібних випадках?

Аналіз ситуації

Права кожного зі співавторів. Опрацюйте ст. 13 Закону, щоб з'ясувати, хто вважається співавтором твору.

Порушення прав. Опрацюйте ст. 11, 12, 13 Закону, щоб з'ясувати, чи було порушення прав ?

Додатково опрацюйте ст. 42 Закону України «Про освіту» та поміркуйте над питанням, чи були порушені норми цієї статті ?

Дії, які може вжити автор, якого не вказали:

Опрацюйте ст. 12, 13, 53-55 Закону України «Про авторське право і суміжні права», а також ст. 23 Цивільного кодексу, та з'ясуйте, які дії може вжити автор для захисту своїх авторських прав.

Порядок як уникнути подібних ситуацій у майбутньому.

Укладати письмові угоди про співавторство, в яких визначати:

- внесок кожного автора;
- порядок використання твору;
- розподіл винагороди;
- порядок вирішення спорів.

Тема 6. Реєстрація авторських прав

Семінарське заняття № 1

Мета заняття: ознайомити студентів з процедурою реєстрації авторських прав в Україні; розвинути навички застосування законодавства у практичних ситуаціях; сприяти формуванню критичного мислення та вміння працювати в команді.

Основні питання для вивчення

1. Поняття та значення реєстрації авторських прав.
2. Процедура реєстрації авторських прав в Україні.
3. Необхідні документи та вимоги до їх оформлення.
4. Права та обов'язки суб'єктів авторського права після реєстрації.
5. Міжнародні аспекти реєстрації авторських прав.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Державна реєстрація авторського права і договорів, які стосуються прав авторів на твори [Електронний ресурс] // Український інститут інтелектуальної власності (УКРНОІВІ). – Режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk/articles/copyright>
 2. Державна реєстрація авторського права [Електронний ресурс] // Український інститут інтелектуальної власності (УКРНОІВІ). – Режим доступу: <https://nipo.gov.ua/derzhreiestratsiia-avtorskoho-prava/>
 3. Видача свідоцтва про державну реєстрацію авторського права на твір [Електронний ресурс] // Гід онлайн Дія. – Режим доступу: <https://guide.dia.gov.ua/view/vydacha-svidotstva-pro-derzhavnu-reiestratsiiu-avtorskoho-prava-na-tvir-c41142fc-0880-4a51-969b-2dac34cc00bc>
- Коноваленко В. Як оформити авторське право. Інструкція [Електронний ресурс] / Володимир Коноваленко // Українська правда. – 12 липня 2022 р. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/07/12/7357603/>

4. Як зареєструвати авторське право в Україні? [Електронний ресурс] // Polikarpov Law Firm. – Режим доступу: <https://polikarpov.legal/blogposts/yak-zareestruvati-avtorske-pravo-v-ukraini/>
5. Реєстрація авторського права на твір [Електронний ресурс] // Юридична компанія ZKG. – Режим доступу: <https://zkg.ua/yurydychni-posluhy-praktyky/pravo-intelektualnoji-vlasnosti/yak-zahystyty-avtorske-pravo-shlyahom-joho-rejestratsiji/>
6. Реєстрація та оформлення авторського права [Електронний ресурс] // Патентна фірма «Єдність». – Режим доступу: <https://unite.com.ua/rejestraciya-ta-oformlennya-avtorskogo-prava/>
7. Процедура реєстрації авторського права на твір [Електронний ресурс] // Київський національний торговельно-економічний університет. – Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/MjA%3D/aa4eec6fa458e575714085c6698c39cb.pdf>
8. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Книга IV: «Право інтелектуальної власності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n3360>

Рекомендації

1. Уважно ознайомтеся з умовами державної реєстрації авторського права на офіційній сторінці Українського інституту інтелектуальної власності (УКРНОІВІ) за посиланням: <https://nipo.gov.ua/derzhreiestratsiia-avtorskoho-prava/>
2. Зверніть увагу на практичні аспекти реєстрації авторських прав, зокрема на вимоги до оформлення документів.
3. Під час аналізу кейсів намагайтеся застосовувати отримані знання до конкретних ситуацій.

1. Ознайомлення з процедурою реєстрації авторського права

Необов'язковість чи обов'язковість реєстрації? З'ясуйте, чи обов'язкова в Україні реєстрація авторського права.

Органи реєстрації. Дізнайтеся про органи, відповідальні за реєстрацію авторських прав в Україні, та їхні функції.

Порядок подання заявки. Вивчіть вимоги до оформлення та подання заявки на реєстрацію авторського права, включаючи необхідні документи та їх зразки.

2. Практичне завдання: підготовка заявки на реєстрацію авторського права

Вибір об'єкта для реєстрації: Обрати твір (наприклад, наукову статтю, програму для ЕОМ, музичний твір), який буде використовуватися для практичного оформлення заявки.

Оформлення документів: Самостійно заповнити зразки документів, необхідних для реєстрації авторського права, дотримуючись вимог законодавства.

Розрахунок зборів: Ознайомитися з розмірами та порядком сплати державних зборів за реєстрацію авторського права.

3. Обговорення та аналіз

Проблемні питання: Підготуйте питання щодо складнощів, які можуть виникнути під час реєстрації авторського права, та можливі шляхи їх вирішення.

Обговорення кейсів: Розгляньте реальні або гіпотетичні ситуації, пов'язані з реєстрацією авторських прав, та обговоріть їх у групі.

Додаткове завдання (на вибір)

1. Підготуйте презентацію на тему «Порівняльний аналіз процедур реєстрації авторських прав в Україні та іншій країні».

2. Напишіть есе на тему «Чи є реєстрація авторських прав необхідною в цифрову епоху?».

3. Розробіть інфографіку, що ілюструє процес реєстрації авторських прав в Україні.

Самоконтроль та підготовка до обговорення

Питання для самоперевірки: Сформулюйте та дайте відповіді на питання, які допоможуть оцінити рівень засвоєння матеріалу.

Підготовка до дискусії: Будьте готові аргументовано висловлювати свою думку та брати участь в обговоренні під час семінарського заняття.

Практичні кейси:

Кейс 1: Реєстрація авторського права на програмне забезпечення

Ситуація: Розробник програмного забезпечення створив унікальну комп'ютерну програму для управління фінансами. Він бажає комерціалізувати свій продукт, але стурбований можливими порушеннями його авторських прав.

Завдання:

1. Визначте, чи є програмне забезпечення об'єктом авторського права в Україні.
2. Опишіть процедуру реєстрації авторського права на програмне забезпечення.
3. Розробіть перелік документів, необхідних для реєстрації.

Рекомендації по вирішенню задачі:

1. Опрацюйте ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права», щоб відповісти на питання, чи є програмне забезпечення об'єктом авторського права в Україні.
2. Опрацюйте розділ 2 Порядку державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір (затверджений Наказом Міністерства економіки України 16 серпня 2023 року № 11319) для того, щоб зрозуміти процедуру реєстрації та вимоги щодо документів, які подаються на реєстрацію.

Кейс 2: Реєстрація авторського права на опублікований твір

Ситуація: Письменник самостійно видав свій роман пів року тому, але не реєстрував авторське право офіційно. Нещодавно він дізнався, що інший автор видав схожий твір, і тепер письменник хоче офіційно зареєструвати своє авторське право.

Питання:

1. Які права виникають автоматично, а які потребують реєстрації?
2. Які кроки повинен здійснити письменник для захисту своїх авторських прав?

Рекомендації:

1. Підтвердження авторства. Ознайомтесь з частиною 3 статті 9 Закону України «Про авторське право і суміжні права» для того щоб з'ясувати, яким чином у авторав виникає право на твір.

2. Ознайомлення з процедурою. Ознайомтеся з офіційною інформацією щодо процедури подачі та переліку документів для реєстрації авторського права на вже опублікований твір. Використайте для цього матеріали, розміщені на офіційній сторінці Українського інституту інтелектуальної власності (УКРНОІВІ).

Складіть перелік документів, які необхідно подати для реєстрації авторського права.

3. Вивчення варіантів подачі документів. З'ясуйте, якими способами можна подати документи до Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ): особисто, поштою, в електронній формі (за наявності кваліфікованого електронного підпису). Опишіть алгоритм подачі електронної заявки, вказавши адресу надсилання та вимоги до теми листа.

4. Розгляд заявки та отримання свідоцтва. Ознайомтеся з процедурою розгляду заявки Українським інститутом інтелектуальної власності та умовами отримання свідоцтва про державну реєстрацію авторського права.

Поясніть, який строк розгляду заявки передбачено законом, яке значення має свідоцтво про реєстрацію та які права воно підтверджує.

Висновок

Проаналізуйте кожну з наведених переваг, пояснивши, чому вона є важливою для автора:

- офіційне підтвердження авторства та дати створення твору;
- спрощення процесу захисту прав у разі їх порушення;
- можливість передачі або ліцензування прав на твір;
- підтвердження авторства у разі виникнення спору щодо схожого твору.

Кейс 3: Реєстрація авторського права на короткометражний фільм

Ситуація: Молодий режисер Андрій створив короткометражний фільм разом із командою: сценаристкою Марією, оператором Олексієм та композитором Іваном. Фільм отримав позитивні відгуки на локальних показах, і Андрій планує подати його на міжнародні кінофестивалі. Для цього необхідно зареєструвати авторські права на фільм та підтвердити права на всі його складові.

Аналіз ситуації та рекомендації:

1. Визначте коло авторів аудіовізуального твору. Ознайомтесь зі статтею 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Проаналізуйте, хто є авторами аудіовізуального твору у запропонованій ситуації (сценарист Марія, режисер Андрій, оператор Олексій, композитор Іван).

Складіть таблицю, в якій зазначте:

- ім'я кожного автора;
- його роль у створенні твору;
- які особисті немайнові права (ст. 11) та майнові права (ст. 12) йому належать.

2. Обґрунтуйте необхідність укладання письмових договорів. Опрацюйте статтю 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Зверніть увагу, чому письмові договори важливі для реєстрації прав і уникнення майбутніх конфліктів. Підготуйте короткий письмовий коментар (5–7 речень), у якому: обґрунтуйте необхідність укладення договорів між співавторами; наведіть перелік ключових положень, які мають бути включені до договору (обсяг прав, територія, строки, винагорода).

Висновок. Поміркуйте над тим, що для успішної реєстрації авторського права на аудіовізуальний твір необхідно:

1. Визначити всіх авторів та їхній внесок.
2. Укласти письмові договори між учасниками проекту.
3. Підготувати та подати необхідні документи до УКРНОІВІ.
4. Отримати свідоцтво про реєстрацію авторського права.

Це забезпечить правовий захист твору та дозволить його легальне використання на міжнародних платформах.

Тема 7. Авторське право на соціальних платформах

Семінарське заняття № 2

Мета заняття: ознайомити студентів з особливостями застосування авторського права в контексті соціальних платформ; розвинути навички аналізу правових ситуацій, пов'язаних з використанням контенту в соціальних мережах; формувати вміння ідентифікувати порушення авторських прав та пропонувати правові механізми їх вирішення.

Основні питання для розгляду

1. Об'єкти авторського права, які найчастіше використовуються на соціальних платформах.
2. Права авторів щодо свого контенту, розміщеного в соціальних мережах.
3. Типові порушення авторського права, які виникають на соціальних платформах
4. Механізми захисту авторських прав, які доступні користувачам соціальних мереж.
5. Особливості політики соціальних платформ щодо авторського контенту.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Авторське право на твір. Видача свідоцтва про державну реєстрацію авторського права на твір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://guide.dia.gov.ua/view/vydacha-svidotstva-pro-derzhavnu-reiestratsiiu-avtorskoho-prava-na-tvir-c41142fc-0880-4a51-969b-2dac34cc00bc>
2. Державна реєстрація авторського права і договорів, які стосуються прав авторів на твори [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk/articles/copyright>
3. Спесивцева О. Як зареєструвати авторське право під час дії воєнного стану [Електронний ресурс] / Олена Спесивцева. – 18 травня 2023 р. –

- Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/avtorske-pravo-voyennyi-stan/>
4. 4 способи уникнути порушення авторських прав в Інстаграм [Електронний ресурс] // SION IP – юридична компанія у сфері інтелектуальної власності. – Режим доступу: <https://sion-ip.com/uk/blog/instagram-copyright-infringement/>
 5. Барбашин С. Як розміщувати контент у соціальних мережах без порушення авторських прав [Електронний ресурс] / Сергій Барбашин // AIN.UA. – 2024. – 6 березня. – Режим доступу: <https://ain.ua/2024/03/06/kontent-u-soczialnyh-merezhah-bez-porushennya-avtorskyh-prav/>
 6. Кобрин С. Захист прав інтелектуальної власності в Інтернеті [Електронний ресурс] / Соломія Кобрин // Адвокатське об'єднання «Янків і партнери». – 2023. – 13 червня. – Режим доступу: <https://yankiv.com/ua/zahyst-prav-intelektualnoyi-vlasnosti-v-interneti/>
 7. Єгорова Ю. Про авторські права в соцмережах та нові правила публікації реклами – колонка юристки [Електронний ресурс] / Юлія Єгорова // AIN.UA. – 2023. – 2 листопада. – Режим доступу: <https://ain.ua/2023/11/02/pro-avtorski-prava-v-soczmerezhah/>
 8. Сталіров В. Чому ІТ-компаніям потрібна реєстрація авторських прав на програмне забезпечення [Електронний ресурс] / Валерій Сталіров. – Режим доступу: <https://stalirov.lawyer/uk/posts/reestratsiya-avtorskykh-prav>
 9. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
 10. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Книга IV: «Право інтелектуальної власності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n3360>

Завдання для виконання

1. Дослідження політик: Ознайомтеся з політикою авторського права однієї з популярних соціальних платформ. Підготуйте коротку доповідь про механізми захисту авторських прав, які вона пропонує.

2. Розробка рекомендацій: Створіть інструкцію для користувачів соціальних мереж щодо безпечного використання чужого контенту без порушення авторських прав.

Форми контролю

- усне опитування за основними питаннями теми;
- оцінювання виконаних завдань та активності в обговоренні кейсів;
- письмове тестування або короткої есе на тему «Захист авторських прав у соціальних мережах».

Поради

1. Уважно ознайомтеся з законодавством України щодо авторського права.
2. Під час аналізу кейсів звертайте увагу на деталі, які можуть впливати на правову оцінку ситуації.
3. Будьте готові до дискусії та аргументованого відстоювання своєї позиції.

Додаткове завдання (на вибір)

1. Підготуйте презентацію на тему «Використання Creative Commons ліцензій у соціальних мережах».
2. Напишіть есе на тему «Баланс між свободою вираження та захистом авторських прав у цифрову епоху».
3. Підготуйте презентацію: на тему «Авторське право на соціальних платформах: виклики та рішення».
4. Напишіть есе: на тему «Роль платформ у захисті авторських прав у цифрову епоху».

Практичні кейси та рекомендації

Уважно ознайомтеся з кейсами та надайте відповіді на питання в кінці кейсів.

Кейс 1: Фотораф вимагає видалити контент

Ситуація: Користувач Instagram публікує фотографію відомого фотографа без його дозволу. Фотограф звертається до адміністрації платформи з вимогою видалити контент.

Алгоритм вирішення кейсу та аргументація

Перш за все, з'ясуйте, чи можна публікувати чужу фотографію без дозволу автора? Які права автора гарантовані законом? Для цього опрацюйте ст. 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Рекомендації для фотографа

Звернення до адміністрації Instagram:

1. Скористайтеся механізмом подання скарги про порушення авторських прав, доступним на платформі: Надайте докази вашого авторства, такі як оригінальні файли фотографії, метадані або посилання на первинну публікацію.
2. Прямий контакт з порушником: Зв'яжіться з користувачем, який опублікував вашу фотографію, і вимагайте її видалення або належного зазначення авторства.
3. Досудове врегулювання: Якщо порушник не реагує, надішліть офіційну претензію з вимогою припинити порушення та, за потреби, компенсувати збитки.
4. Судовий захист: у разі відсутності реакції на попередні дії, зверніться до суду з позовом про захист авторських прав (ст. 54-56 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Можливі наслідки для порушника

1. Видалення контенту: Instagram може видалити фотографію за скаргою правовласника.
2. Блокування акаунту: Повторні порушення можуть призвести до блокування облікового запису.
3. Юридична відповідальність: Порушник може бути зобов'язаний компенсувати завдані збитки та сплатити штрафи.

Поради для користувачів соціальних мереж

1. Отримуйте дозвіл: Перед використанням чужих фотографій звертайтеся до авторів за дозволом.
2. Використовуйте ліцензійний контент: Скористайтеся ресурсами з безкоштовними або ліцензійними зображеннями.
3. Зазначайте авторство: При використанні чужих фотографій обов'язково вказуйте ім'я автора та джерело.

Дотримання цих рекомендацій допоможе захистити ваші авторські права та уникнути порушень при використанні чужого контенту в соціальних мережах.

Питання до кейсу 1:

1. Чи є публікація чужої фотографії в соціальних мережах без дозволу автора порушенням авторських прав? Поясніть свою відповідь із посиланням на ст. 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права».
2. Які дії має право вжити фотограф для захисту своїх авторських прав у цій ситуації? Опишіть послідовність дій: звернення до адміністрації Instagram, комунікація з порушником, досудове врегулювання, судовий захист.
3. Які можливі наслідки чекають на користувача Instagram, якщо він систематично порушує авторські права інших осіб? Розкрийте адміністративні та юридичні наслідки відповідно до практики платформи та українського законодавства.
4. Як користувачі соціальних мереж можуть уникнути порушення авторських прав при використанні чужих зображень? Запропонуйте 2–3 практичні поради (ліцензійні ресурси, зазначення авторства, отримання дозволу тощо).

Кейс 2: Блогер на YouTube

Ситуація: Блогер на YouTube використовує фрагменти фільмів у своїх оглядах без дозволу правовласників.

Завдання: Чи є це порушенням авторського права? Які механізми захисту мають правовласники?

Аналіз ситуації: чи є це порушенням авторського права?

Так, за загальним правилом, використання фрагментів фільмів без дозволу правовласника є порушенням авторських прав. Згідно зі ст. 12 Закону України

«Про авторське право і суміжні права», автор має виключне право на використання свого твору, включаючи право на публічне виконання та відтворення. Використання частини фільму без дозволу може порушувати ці права.

Однак існують винятки, наприклад, принцип добросовісного використання (fair use), який дозволяє обмежене використання захищеного контенту без дозволу правовласника для таких цілей, як критика, коментарі, новинні репортажі, викладання або наукові дослідження. Проте застосування цього принципу залежить від конкретних обставин і може бути визначене лише судом.

Механізми захисту для правовласників

Система Content ID на YouTube: автоматично виявляє відео, що містять захищений контент, і дозволяє правовласникам:

1. Блокувати відео.
2. Монетизувати відео, отримуючи доходи від реклами.
3. Відстежувати статистику переглядів.
4. Надсилати попередження про порушення авторських прав.

Подача скарги через веб-форму YouTube: правовласник може надіслати запит на видалення контенту, що порушує його права.

Звернення до суду: у випадку серйозних порушень правовласник може подати позов до суду з вимогою компенсації збитків.

Рекомендації

1. Аналізуйте мету використання: чи є ваше використання фрагментів фільму трансформаційним (наприклад, критика, коментар)?
2. Оцінюйте обсяг використаного матеріалу: використовуйте лише необхідну кількість контенту для досягнення вашої мети.
3. Зазначайте джерело та автора: навіть при добросовісному використанні важливо вказувати автора та джерело контенту.
4. Уникайте комерційного використання без дозволу: монетизація відео з використанням захищеного контенту без дозволу правовласника може призвести до порушення авторських прав.

5. Отримуйте дозвіл: якщо ви не впевнені, чи ваше використання підпадає під добросовісне, зверніться до правовласника за дозволом.

Питання до кейсу 2:

1. Чи є використання фрагментів фільму в огляді на YouTube без дозволу правовласника порушенням авторського права? Обґрунтуйте відповідь із посиланням на ст. 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

2. У яких випадках використання фрагментів твору без дозволу автора може вважатися допустимим згідно з принципом добросовісного використання (fair use)? Поясніть умови правомірності: мета, обсяг, трансформаційність, вплив на ринок.

3. Які механізми захисту має правовласник у разі порушення його прав на платформі YouTube? Опишіть можливості системи Content ID, подачі скарг та звернення до суду.

4. Що повинен враховувати блогер, щоб уникнути порушення авторських прав при створенні оглядів на фільми? Наведіть 2–3 практичні рекомендації: зазначення джерела, мінімальний обсяг фрагменту, трансформаційний характер контенту тощо.

Кейс 3: Користувач TikTok

Ситуація: Користувач TikTok створює відео з використанням популярної пісні, яка автоматично додається до відео через функціонал платформи.

Завдання: Чи порушує користувач авторські права? Яку відповідальність несе платформа за такий контент?

Аналіз ситуації:

Використання музичних треків, доступних у бібліотеці TikTok, зазвичай не є порушенням авторських прав, оскільки платформа укладає ліцензійні угоди з правовласниками для надання доступу до цих композицій. Користувачі можуть використовувати ці треки у своїх відео в межах функціоналу платформи. Проте важливо дотримуватися умов використання, зокрема:

1. Не використовувати музику для комерційних цілей: Використання музики з бібліотеки TikTok для реклами чи просування товарів/послуг може порушувати ліцензійні умови.

2. Не завантажувати відео з музикою на інші платформи: Перепублікація відео з використанням музики з TikTok на інших платформах (наприклад, YouTube) без відповідних прав може вважатися порушенням авторських прав.

Таким чином, якщо користувач використовує музику з бібліотеки TikTok у межах платформи та не порушує її умов, це, як правило, не є порушенням авторських прав.

Відповідальність платформи за такий контент

TikTok несе відповідальність за забезпечення дотримання авторських прав на своїй платформі. Платформа укладає ліцензійні угоди з правовласниками та надає користувачам доступ до музичних треків для використання у відео. Умови використання TikTok передбачають, що користувачі повинні дотримуватися авторських прав і не використовувати контент, який порушує права третіх осіб. У разі порушення платформа має право видалити контент або заблокувати обліковий запис користувача.

Рекомендації:

1. Ознайомтеся з умовами використання TikTok: Ретельно вивчіть правила платформи щодо використання музики та авторських прав.
2. Використовуйте музику з бібліотеки TikTok: Для створення відео обирайте треки, доступні в офіційній бібліотеці платформи.
3. Уникайте комерційного використання: Не використовуйте музику з TikTok для реклами або просування товарів/послуг без відповідних прав.
4. Не перепублікуйте відео з музикою на інші платформи: Уникайте завантаження відео з використанням музики з TikTok на інші платформи без дозволу правовласників.
5. Будьте уважні до авторських прав: Завжди перевіряйте, чи маєте ви право використовувати певний контент у своїх відео.

Питання до кейсу 3:

1. Чи є використання музики з бібліотеки TikTok порушенням авторських прав? Поясніть, за яких умов таке використання вважається правомірним, а за яких – ні.
2. У яких випадках користувач TikTok може порушити авторські права, навіть якщо трек узятий з офіційної бібліотеки платформи? Наведіть 1–2 приклади з комерційним чи позаплатформним використанням.
3. Яку відповідальність несе TikTok за забезпечення дотримання авторських прав користувачами? Поясніть, як платформа врегульовує це питання через ліцензії, політику використання та інструменти модерування контенту.
4. Які дії повинен вжити користувач, щоб уникнути порушення авторських прав при створенні відео на TikTok? Сформулюйте 2–3 практичні рекомендації на основі матеріалу кейсу.

Тема 8. Fair use і авторські права

Семінарське заняття № 3

Мета заняття: ознайомити студентів з концепцією добросовісного використання (fair use) в контексті авторського права; розвинути навички аналізу ситуацій, пов'язаних з використанням чужого контенту в Інтернеті; навчити застосовувати критерії fair use на практиці.

Питання для розгляду

1. Добросовісне використання (fair use) і які його основні критерії.
2. Відмінності між fair use у США та обмеженнями авторського права в Україні
3. Політика платформ, таких як YouTube, щодо авторських прав і fair use.
4. Механізми захисту користувачів та авторів у випадках порушення авторських прав.
5. Шляхи визначення використання чужого контенту як добросовісне використання.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Спесивцева О. Знімок та запис екрану: чи порушують авторські права? [Електронний ресурс] / Олена Спесивцева. – 21 грудня 2023 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/znimok-ta-zapys-ekranu/>
2. Шувар Н. Fair use у просторах Інтернету: міфи та реальність [Електронний ресурс] / Надія Шувар. – 26 лютого 2021 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/fair-use/>
3. Шувар Н. Fair use у просторах інтернету: як захистити себе та не порушити права інших [Електронний ресурс] / Надія Шувар. – 27 травня 2021 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/fair-use-internet/>
4. Шматков Д. Ліцензійні договори на використання інтелектуальної власності користувачів на цифровому ринку / Данііл Шматков // Право та інноваційне суспільство = Law and innovative society. – 2023. – № 2(21). – С. 10–20. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/377002459_LICENZIJNI_DOGOV_ORI_NA_VIKORISTANNA_INTELEKTUALNOI_VLASNOSTI_KORISTU_VACIV_NA_CIFROVOMU_RINKU
5. Columbia University Libraries. Fair Use Checklist [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://copyright.columbia.edu/basics/fair-use/fair-use-checklist.html>
6. U.S. Code. Title 17. Copyrights. § 107. Limitations on exclusive rights: Fair use [Електронний ресурс]. – Legal Information Institute, Cornell Law School. – Режим доступу: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/17/107>
7. Мала Ю. Захист авторських прав в мережі Інтернет. Поради юристів Stalirov & Co [Електронний ресурс] / Юлія Мала. – 3 лютого 2021 р. – Режим доступу: <https://stalirov.lawyer/uk/posts/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-v-interneti>

Завдання для виконання та рекомендації

1. Проаналізуйте чотири критерії fair use

Концепція добросовісного використання (fair use) в авторському праві США передбачає чотири основні критерії, які суди враховують при визначенні, чи є

використання захищеного твору правомірним без згоди правовласника. Ці критерії закріплені в Розділі 107 Закону про авторське право США (17 U.S. Code § 107, за посиланням: https://www.law.cornell.edu/uscode/text/17/107?utm_source=chatgpt.com)

1. Мета та характер використання: Оцінюється, чи використання має комерційний характер або є некомерційним, освітнім, науковим чи дослідницьким. Також враховується, чи є використання трансформаційним — тобто чи додає новий вираз, значення або повідомлення до оригінального твору.

2. Характер захищеного твору: Розглядається, чи є оригінальний твір фактичним (наприклад, наукова стаття) або художнім (наприклад, роман чи фільм). Використання фактичних творів частіше вважається добросовісним, ніж використання художніх.

3. Обсяг та суттєвість використаної частини твору: Аналізується, яка частина твору була використана — кількісно та якісно. Використання меншої частини твору, яка не є «серцем» твору, більше схиляється до добросовісного використання.

4. Вплив на потенційний ринок або вартість твору: Оцінюється, чи впливає використання на ринок оригінального твору або його потенційну вартість. Якщо використання замінює оригінальний твір на ринку або зменшує його комерційну цінність, це може свідчити проти добросовісного використання.

Варто зазначити, що ці критерії розглядаються в сукупності, і жоден з них не є вирішальним сам по собі. Кожен випадок оцінюється індивідуально з урахуванням усіх обставин.

2. Порівняльний аналіз: Порівняйте підходи до добросовісного використання в США та обмеження авторського права в Україні.

3. Розробка рекомендацій: Створіть інструкцію для користувачів соціальних мереж щодо безпечного використання чужого контенту без порушення авторських прав.

Форми контролю

- усне опитування за основними питаннями теми;
- оцінювання виконаних завдань та активності в обговоренні кейсів;
- письмове тестування або короткий есе на тему «Захист авторських прав у соціальних мережах».

Поради

1. Уважно ознайомтеся з законодавством України щодо авторського права (а саме – з переліком випадків **вільного використання** творів без згоди автора у ч. 2 статті 22 Закону України) та принципами fair use;
2. Під час аналізу кейсів звертайте увагу на деталі, які можуть впливати на правову оцінку ситуації;
3. Будьте готові до дискусії та аргументованого відстоювання своєї позиції.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте презентацію на тему «Принцип добросовісного використання: застосування в Україні та США».
2. Напишіть есе на тему «Баланс між свободою вираження та захистом авторських прав у цифрову епоху».

Практичні кейси

Кейс 1: Використання фрагментів фільму у відеоогляді на YouTube

Ситуація: Користувач YouTube створює відеоогляд фільму, використовуючи короткі фрагменти з нього.

Завдання: Проаналізуйте, чи підпадає таке використання під добросовісне використання, застосовуючи чотири критерії fair use.

Пояснення. Щоб проаналізувати кейс 1 відповідно до українського законодавства, варто враховувати, що в Україні не діє доктрина «fair use» у класичному американському розумінні, але є аналог – доктрина добросовісного використання в межах вільного використання творів без згоди правовласника, яка закріплена в ст. 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Аналіз за чотирма критеріями Fair Use (доктрина справедливого використання):

1. Мета і характер використання (purpose and character): Огляд фільму (review) є трансформаційним використанням – автор додає коментар,

аналіз, власну оцінку. Це не є заміщенням фільму, а створює новий зміст – на користь добросовісного використання.

2. Характер твору, що використовується (nature of the copyrighted work):
Фільм – це художній твір, що має високий рівень охорони. Але огляд використовує лише фрагменти, а не всю структуру – нейтральний фактор.
3. Обсяг використаного матеріалу (amount and substantiality):
Якщо використано короткі фрагменти (наприклад, кілька секунд), не ключові сцени – це допустимо. Використання має бути пропорційним до мети огляду – на користь добросовісного використання.
4. Вплив на ринок оригінального твору (effect on the market):
Якщо огляд не замінює перегляд фільму та не знижує інтерес до нього, вплив мінімальний. У деяких випадках може навіть стимулювати інтерес – на користь fair use.

Аналіз за українським законодавством

Закон України «Про авторське право і суміжні права»
Стаття 22 – Загальні випадки вільного використання творів. Огляд фільму на YouTube може підпадати під «циткування з критичною метою», якщо:

- фрагменти фільму використано обґрунтовано;
- є власна аналітична чи критична подача;
- зазначено джерело та ім'я автора твору.

Висновок:

За умов, якщо:

- фрагменти фільму короткі
- використані в аналітичному або критичному контексті
- не спотворюють первісний зміст твору
- зазначено джерело

таке використання може вважатися допустимим згідно зі ст. 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Якщо ж відео використовує великі частини фільму без коментаря чи аналітики, це не підпадає під вільне використання і може бути визнано порушенням авторського права.

Питання до кейсу 1:

Питання до аналізу кейсу:

1. Як мета та характер відеоогляду впливають на допустимість використання фрагментів фільму згідно зі статтею 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права»? Розгляньте, чи є такий огляд критичним або аналітичним, і чи створює він новий зміст на основі оригінального твору.
2. Яке значення має обсяг використаного матеріалу у відеоогляді для визначення правомірності його публікації? Оцініть, чи є використання фрагментів пропорційним до мети огляду і чи не охоплює воно суттєвих частин твору.
3. Чи впливає публікація відеоогляду з фрагментами фільму на економічні інтереси правовласника? Проаналізуйте, чи може такий контент зменшити або, навпаки, стимулювати інтерес до перегляду оригінального твору.
4. Які умови повинні бути дотримані, щоб використання фрагментів фільму в огляді відповідало критеріям вільного використання згідно зі статтею 21 Закону? Зверніть увагу на необхідність вказання імені автора, джерела, наявності власного аналізу та відсутності спотворення змісту.

Кейс 2: Використання скріншотів сайту для критики

Ситуація: Блогер використовує скріншоти з веб-сайту в своєму блозі для критики його дизайну.

Завдання: Визначте, чи є це добросовісним використанням, враховуючи мету, характер використання, обсяг та вплив на ринок.

Оцінка за критеріями добросовісного використання (аналог *fair use*)

1. **Мета використання.** Критика – це суспільно важлива, дозволена мета (аналітична, некомерційна).
2. **Характер твору.** Сайт є оприлюдненим, доступ до нього відкритий. Його публічність зменшує рівень захисту.

3. Обсяг використання. Скріншоти, як правило, є малим фрагментом всього веб-сайту. Якщо використано рівно стільки, скільки потрібно для критики – це допустимо.

4. Вплив на ринок. Критичне використання не замінює сайт, не шкодить йому комерційно, якщо не є зловмисним чи наклепницьким.

Висновок:

Якщо блогер:

- використовує лише частину веб-сторінки (не всю структуру чи код сайту),
 - критикує дизайн чи функціонал (а не зміст чи права на бренд),
 - вказує джерело походження скріншотів,
- це може вважатися добросовісним використанням (відповідно до ст. 21 Закону України).

Коли використання буде порушенням:

якщо:

- блогер відтворює увесь сайт або його дизайн з метою копіювання;
- використовує логотип, фірмовий стиль у комерційній рекламі свого продукту;
- не вказує джерело, імена авторів (дизайнерів сайту або компанії-розробника);
- принижує репутацію особи/компанії з використанням перекручених фактів.

Питання до кейсу 2:

Питання до кейсу:

1. Яким чином мета критики впливає на допустимість використання скріншотів вебсайту в блозі? Поясніть, чому критика як суспільно значуща мета може бути підставою для добросовісного використання контенту.

2. Як публічний характер веб-сайту впливає на рівень охорони авторського права на його дизайн та вміст? Розгляньте, чи змінюється правова оцінка, якщо сайт має відкритий доступ і не містить обмежувальних умов використання.

3. Який обсяг скріншотів може вважатися допустимим у межах добросовісного використання? Проаналізуйте, коли кількість чи зміст скрінів може порушити авторські права (наприклад, копіювання цілого сайту чи фірмового стилю).

4. За яких умов критичне використання скріншотів може бути визнане порушенням авторських прав або репутації компанії? Зверніть увагу на важливість вказання джерела, межі критики, уникнення спотворення інформації та комерційного використання бренду.

Кейс 3: Використання фрагмента відео у мемі

Ситуація: Користувач соціальної мережі публікує мем, що містить фрагмент відомого відео.

Завдання: Оцініть, чи може це вважатися добросовісним використанням, зважаючи на трансформаційний характер та потенційний вплив на ринок оригінального твору.

Оцінка за критеріями добросовісного (вільного) використання

1. Мета використання. Мем публікується, як правило, з гумористичною або сатиричною метою – тобто має трансформаційний характер (перетворення твору з новим значенням). Якщо немає комерційної мети, це може свідчити на користь добросовісного використання. Перевага на користь дозволеного використання.

2. Характер твору. Відоме відео (фільм або кліп) є охоронюваним твором. Художні твори отримують вищий рівень охорони, але їх коротке використання у перетвореному вигляді знижує рівень захисту. Нейтральний фактор.

3. Обсяг використаного матеріалу. Якщо у мемі використано короткий фрагмент (кілька секунд), і він не є ключовим для розуміння або монетизації твору, це може вважатися допустимим в межах добросовісного використання. Якщо ж у мемі використано значну або кульмінаційну сцену, це вже може вважатися порушенням.

4. Вплив на ринок оригінального твору. Мем не замінює сам твір, не знижує комерційної вартості твору (а іноді навіть сприяє популяризації). Вплив на ринок – незначний або відсутній.

Відповідно до Закону України. Стаття 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права»: «Допускається без згоди автора і без виплати винагороди використання коротких уривків [...] з метою цитування, критики, пародії, аналізу [...] за умови зазначення імені автора і джерела.»

Якщо мем має ознаки пародії, сатири, або трансформації, та використано короткий фрагмент, таке використання може бути визнане допустимим, за умови, що:

- вказано джерело (хоча в інтернет-контексті це часто ігнорується);
- відсутня шкода для правовласника.

Коли це буде порушенням:

- Якщо використано значну частину твору (наприклад, майже повну сцену);
- Якщо мем поширюється в комерційних цілях (монетизація, реклама);
- Якщо зміст зневажає честь і гідність автора або правовласника.

Висновок: Використання фрагменту відео у мемі з трансформаційною метою (сатира, критика, пародія) може вважатися добросовісним використанням, згідно з ст. 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права», за умови дотримання принципу необхідності, пропорційності та добросовісності.

Питання до кейсу 3:

1. Яким чином трансформаційний характер мему (наприклад, пародія, сатира або коментар) впливає на допустимість використання фрагмента відео без згоди автора? Розгляньте мету створення мему як юридично значущий фактор при оцінці добросовісного використання.

2. Чи має значення тривалість і зміст відеофрагмента, що використовується в мемі, для визначення меж правомірного цитування або пародіювання? Проаналізуйте, коли короткий фрагмент допустимий, а коли використання стає надмірним.

3. Який вплив може мати публікація мему на ринкову вартість або сприйняття оригінального твору, та як це впливає на правову оцінку ситуації? Поясніть, чи

може мем завдати шкоди комерційним інтересам правовласника або, навпаки, сприяти популяризації.

4. У яких випадках використання фрагмента відео в мемі буде визнано порушенням авторського права, навіть якщо його форма є гумористичною або критичною? Зверніть увагу на обставини, які свідчать про зловживання – наприклад, образливий зміст, комерційне використання або відсутність посилання на джерело.

Тема 9. Фото, свобода панорами: авторські права

Семінарське заняття № 4

Мета заняття: ознайомити студентів із поняттям свободи панорами та її правовим регулюванням в Україні; розглянути особливості використання фотографій архітектурних об'єктів з точки зору авторського права; навчити студентів визначати правомірність використання зображень у різних контекстах.

Питання для розгляду

1. Визначення поняття свободи панорами та особливості її правового регулювання в Україні.
2. Характеристика об'єктів, які відносяться до творів архітектури та образотворчого мистецтва у контексті авторського права.
3. Аналіз випадків, у яких фотографування та використання зображень архітектурних об'єктів допускається без згоди автора.
4. Огляд обмежень, що застосовуються до комерційного використання зображень творів архітектури та мистецтва.
5. Основні правила правомірного використання чужих фотографій у медіа та публічному просторі з дотриманням авторських прав.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Спесивцева О. Свобода панорами в Україні: як фотографувати архітектуру та не порушити закон? [Електронний ресурс] / Олена

- Спесивцева. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/svoboda-panoramy-v-ukrayini/>
2. Як використовувати чужі фото без порушення авторських прав? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/chuzhi-avtorske-pravo/>
 3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
 4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
 5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
 6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>
 7. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051

Завдання для виконання

1. Проаналізуйте законодавство України щодо свободи панорами та визначте, які об'єкти можна фотографувати без порушення авторських прав.
2. Розгляньте приклади використання фотографій архітектурних об'єктів у медіа та визначте, чи є вони правомірними.
3. Підготуйте коротку презентацію на тему: «Свобода панорами в Україні: проблеми та перспективи».

Форми контролю

- Обговорення в групах.
- Презентація підготовлених матеріалів.
- Тестування за матеріалами рекомендованих джерел.

Поради

1. Завжди перевіряйте, чи маєте право використовувати ту чи іншу фотографію, особливо в комерційних цілях.
2. Звертайте увагу на ліцензії фотографій, зокрема Creative Commons, які можуть дозволяти використання з певними умовами.
3. Уникайте використання зображень архітектурних об'єктів без дозволу автора, якщо вони не підпадають під свободу панорами.

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідіть законодавство інших країн щодо свободи панорами та порівняйте з українським.
2. Підготуйте есе на тему: «Вплив відсутності свободи панорами на розвиток фотографії в Україні».

Додаткове завдання (на вибір)

1. Створіть інфографіку, що ілюструє, які об'єкти можна фотографувати без порушення авторських прав в Україні.
2. Проведіть опитування серед фотографів щодо їхнього досвіду з авторським правом на архітектурні об'єкти.

Практичні кейси

Кейс 1: Фотограф опублікував знімок сучасної будівлі в соціальних мережах.

Чи порушив він авторські права архітектора?

Методичні рекомендації

1. Ознайомтесь із законодавством: Вивчіть статтю 22 (п. 10 ч. 2) Закону України «Про авторське право і суміжні права», яка регулює свободу панорами.
2. Аналізуйте умови використання: Зверніть увагу на місце розташування об'єкта, його постійність, мету використання зображення та зазначення авторства.

3. Розгляньте практичні приклади: Дослідіть реальні кейси, де використання зображень архітектурних об'єктів викликало правові суперечки, щоб краще зрозуміти застосування закону на практиці.

Кейс 2: Турист зробив фото пам'ятника та продав його як листівку. Чи є це порушенням авторських прав?

Методичні рекомендації

1. Вивчіть законодавство: Ознайомтеся зі статтею 22 (п. 10 ч. 2) Закону України «Про авторське право і суміжні права», яка регулює використання зображень творів, розташованих у громадських місцях.
2. Аналізуйте мету використання: Розрізняйте некомерційне використання (наприклад, особисті фото) та комерційне (наприклад, продаж листівок).
3. Звертайте увагу на авторство: Завжди зазначайте ім'я автора та джерело запозичення, якщо це передбачено законом.
4. Отримуйте дозволи: Для комерційного використання зображень творів мистецтва, розташованих у громадських місцях, отримуйте дозвіл від автора або правовласника.

Кейс 3: Журналіст використав фотографію будівлі у статті без зазначення автора. Які наслідки можливі?

Методичні рекомендації для студентів

1. Ознайомтеся із законодавством: Вивчіть статтю 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права», яка регулює особисті немайнові права автора.
2. Аналізуйте умови використання: Завжди перевіряйте, чи вказано ім'я автора при використанні його твору, особливо в публікаціях.
3. Звертайте увагу на авторство: Уникайте використання творів без зазначення автора, якщо це не передбачено умовами ліцензії або договору.
4. Отримуйте дозволи: Для використання творів у публікаціях отримуйте дозвіл від автора або правовласника, якщо це необхідно.

Пам'ятайте! Щоб уникнути виплати компенсації, судового процесу та в майбутньому негативної репутації, краще за все:

- НЕ використовувати зображення та фото без законних на те підстав, особливо в комерційних цілях;
- використовувати зображення й фото з вільних і безкоштовних бібліотек;
- пам'ятати (або дослідити питання) про авторське право та вільні публічні ліцензії;
- посилатися на автора й джерело запозичення, якщо використання підпадає під вільне;
- творити власні об'єкти авторського права.

Тема 10. Журналістика і авторське право

Семінарське заняття № 5

Мета заняття: ознайомити студентів із основами авторського права в журналістиці; розглянути правові аспекти використання захищених творів у журналістських матеріалах; навчити студентів розпізнавати потенційні порушення авторських прав та уникати їх.

Питання для розгляду

1. Перелік об'єктів, які підлягають охороні авторським правом у сфері журналістики.
2. Умови та правові підстави використання фрагментів фільмів, музичних творів або фотографій у журналістських матеріалах без попереднього дозволу правовласника.
3. Актуальні зміни у законодавстві щодо інтерв'ю як об'єкта авторського права та особливості правового статусу інтерв'юєрів і респондентів.
4. Поняття добросовісного використання (fair use) та його застосування в українській правовій практиці у контексті створення журналістських матеріалів.

5. Можливі правові наслідки порушення авторських прав у журналістиці, включаючи адміністративну, цивільну та судову відповідальність.

Рекомендовані джерела

1. Центр демократії та верховенства права. «Авторське право: що потрібно знати журналістам і творцям контенту». [Електронний ресурс]. – 18 лютого 2025 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/avtorske-pravo/>
2. Центр демократії та верховенства права. «Чи можуть журналісти використовувати у своєму сюжеті фрагменти фільмів чи інших об'єктів авторських прав?». [Електронний ресурс]. – 14 серпня 2017 р. (оновлено 12.02.2025). – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/chy-mozhut-zhurnalisty-vykorystovuvaty-u-svoyemu-syuzheti-fragmenty-filmiv-chy-inshyh-ob-yektiv-avtorskyh-prav/>
3. Спесивцева О. «Попереднє погодження та авторство на інтерв'ю: новели законодавства». [Електронний ресурс]. – 21 лютого 2023 р. (оновлено 25.11.2023). – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/pogodzhennya-intervyu/>
4. Центр демократії та верховенства права. Як використовувати чужі фото без порушення авторських прав? [Електронний ресурс] // Центр демократії та верховенства права. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/chuzhi-avtorske-pravo/>
5. Інститут масової інформації. Як захистити авторське право на фотографію [Електронний ресурс] // Інститут масової інформації. – Режим доступу: <https://imi.org.ua/monitorings/yak-zahystyty-avtorske-pravo-na-fotografiyu-i33190>
6. Мамченко Н. Верховний Суд висловився, коли використання чужих фото з соцмережі є правомірним [Електронний ресурс] / Наталя Мамченко // Судово-юридична газета. – 2023. – 23 вересня. – Режим доступу: <https://sud.ua/uk/news/publication/281374-verkhovnyy-sud-vyskazalsya-kogda-ispolzovanie-chuzhikh-foto-iz-sotsseti-pravomerno>

7. Мельник І. Інтерв'ю більше не є об'єктом авторського права: реформа медіа [Електронний ресурс] // Інститут масової інформації. – 12 лютого 2024 р. – Режим доступу: <https://imi.org.ua/monitorings/interv-yu-bilshe-ne-ye-ob-yektom-avtorskogo-prava-reforma-media-i59115>
8. Центр демократії та верховенства права. Попереднє погодження та авторство на інтерв'ю: новели законодавства [Електронний ресурс] / Олена Спесивцева. – 2023. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/pogodzhennya-intervyu/>
9. Національний інститут інтелектуальної власності. Авторське право для медіа [Електронний ресурс]. – Київ: НІІВ, 2025. – 24 с. – Режим доступу: <https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/Avtorske-pravo-dlia-media.pdf>
10. Правдиченко А., Гринишак М., Воробйов Є. Про авторське право – за новим законодавством: що треба знати медійникам? [Електронний ресурс] // Платформа прав людини. – 13 червня 2023 р. – Режим доступу: <https://ppl.org.ua/pro-avtorske-pravo-za-novim-zakonodavstvom-shho-treba-znati-medijnikam.html>
11. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
12. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
13. Верховний Суд України. Постанова у справі № 214/11028/21 від 19.07.2023 р. [Електронний ресурс] // Судово-юридична газета. – Режим доступу: <https://sud.ua/uk/news/publication/281374-verkhovnyy-sud-vyskazalsya-kogda-ispolzovanie-chuzhikh-foto-iz-sotsseti-pravomerno>
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // База даних «Законодавство України» /

Верховна Рада України. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

15.Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.

– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>

16.Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим

доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051

Завдання для виконання

1. Проаналізуйте ситуацію: журналіст використав фрагмент пісні у своєму сюжеті без дозволу автора. Чи є це порушенням авторських прав? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. Підготуйте коротку доповідь на тему: «Добросовісне використання в журналістиці: міфи та реальність».
3. Розробіть пам'ятку для журналістів щодо використання чужих матеріалів у своїх публікаціях.

Форми контролю

- Обговорення кейсів у групах.
- Презентація доповідей.
- Письмове тестування за матеріалами рекомендованих джерел.

Поради студенту

- Завжди перевіряйте джерело матеріалу перед його використанням.
- Ознайомлюйтесь з умовами ліцензій на використання контенту.
- Уникайте використання матеріалів без чіткого дозволу або ліцензії.
- Пам'ятайте про важливість зазначення авторства та джерела інформації.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте есе на тему: «Роль авторського права в сучасній журналістиці».

2. Проаналізуйте власну публікацію (або вигадану) на предмет дотримання авторських прав.

Додаткове завдання (на вибір)

- Створіть інфографіку, яка пояснює основні принципи авторського права для журналістів.
- Проведіть міні-інтерв'ю з журналістом щодо його досвіду у сфері авторського права.

Практичні кейси

Кейс 1: Журналіст використав фотографію з соціальної мережі у своєму матеріалі без дозволу автора. Які правові наслідки можуть виникнути?

Правовий аналіз до кейсу 1

Журналіст використав фотографію з соціальної мережі у своєму матеріалі без дозволу автора. Які правові наслідки можуть виникнути?

Авторське право на фотографії

Згідно з українським законодавством, зокрема ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права», фотографії є об'єктами авторського права. Автор має виключне право дозволяти або забороняти використання своїх творів іншими особами (ст. 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Розміщення фотографії в соціальній мережі не означає автоматичної згоди на її подальше використання третіми особами.

Можливе обмеження: добросовісне використання

Як виняток, відповідно до статті 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права» допускається цитування чи ілюстративне використання творів без згоди автора, якщо це виправдано метою (наприклад, новинне повідомлення), із вказанням імені автора та джерела. Проте повне використання фотографії без дозволу, без трансформації чи цитування, скоріш за все, не буде визнано добросовісним.

Можливі правові наслідки:

1. Претензія від автора – вимога припинити порушення, видалити фото, вибачитися.

2. Судовий позов – автор може вимагати:

- відшкодування збитків
- компенсації
- моральної шкоди.

3. Адміністративна відповідальність – штраф.

4. Погіршення репутації ЗМІ – особливо, якщо журналіст діє від імені редакції.

Публічність розміщення (у випадку публікації фотографії особи без її дозволу)

Якщо ми говоримо про випадки публікації фотографії особи без її дозволу, то необхідно ознайомитися з рішенням Верховного Суду. Верховний Суд України у справі №214/11028/21 від 19.07.2023 р. зазначив, що, якщо фотографія була розміщена в соціальній мережі без обмежень доступу, тобто публічно, її використання може вважатися правомірним. Однак, якщо фотографія була доступна лише обмеженому колу осіб, її використання без згоди автора є порушенням авторських прав.

Правові наслідки для журналіста:

1. Порушення авторського права. Якщо фото створив користувач, який обмежив доступ до нього, то:

- журналіст не мав права на використання без дозволу;
- дії можуть бути розцінені як незаконне використання твору, що є майновим порушенням авторського права (ст. 12 Закну України «Про авторське право і суміжні права»);
- журналіст або редакція можуть нести цивільну відповідальність, включаючи: вимогу видалення публікації; відшкодування шкоди; сплату компенсації (ст. 55 Закну України «Про авторське право і суміжні права»).

2. Порушення права на зображення особи

Згідно зі ст. 307 Цивільного кодексу України:

- зображення особи (фото) може бути використане лише за її згодою;

- виняток – публічні особи в контексті їх публічної діяльності, або фото, зроблене на публічному заході;
- приватна фотографія, поширена в соцмережі лише для обмеженого кола осіб, не підпадає під винятки.

3. Моральна шкода. Особа на фото має право вимагати відшкодування моральної шкоди (ст. 23 Цивільного кодексу України), якщо вважає, що її права порушено.

Що мав зробити журналіст:

- Перевірити статус конфіденційності фото: чи воно є загальнодоступним;
- Отримати згоду на використання (краще письмову);
- У разі сумнівів – не використовувати зображення або замість оригіналу використати ілюстративне фото з відкритою ліцензією.

Питання до кейсу 1:

1. Чи є фотографія, розміщена в соціальній мережі, об'єктом авторського права, і які права має її автор?
2. За яких умов використання фотографії з соціальної мережі може вважатися добросовісним згідно із законом?
3. Як впливає рівень доступу до фотографії (публічний чи обмежений) на правомірність її використання журналістом?
4. Які можливі правові наслідки може понести журналіст у разі неправомірного використання фотографії, зокрема фото особи?

Рекомендації для студента до кейсу 1

1. **Отримуйте дозвіл:** Перед використанням фотографії з соціальної мережі зверніться до автора за дозволом.
2. **Перевіряйте налаштування приватності:** Переконайтеся, що фотографія була розміщена публічно.
3. **Зазначайте авторство:** Навіть за наявності дозволу, вказуйте ім'я автора та джерело фотографії.

4. **Використовуйте ліцензійні зображення:** Звертайтеся до ресурсів з безкоштовними ліцензійними фотографіями, таких як Unsplash або Pixabay.

5. **Консультуйтеся з юристами:** У разі сумнівів щодо правомірності використання фотографії, зверніться за юридичною консультацією.

Кейс 2: Редакція опублікувала інтерв'ю з політиком без його попереднього погодження. Чи є це порушенням авторських прав?

Правовий аналіз:

1. Статус інтерв'ю в авторському праві. До 2023 року інтерв'ю вважалось об'єктом авторського права, створеним у співавторстві журналіста та респондента. Публікація інтерв'ю вимагала згоди обох сторін. Однак, згідно з новим Законом України «Про авторське право і суміжні права» № 2811-IX, інтерв'ю більше не вважається об'єктом авторського права. Це означає, що журналісти можуть публікувати інтерв'ю без обов'язкового погодження з респондентом. Проте, якщо інтерв'ю має творчий характер, воно може бути визнане об'єктом авторського права.

2. Особисті немайнові права респондента. Незважаючи на зміни в законодавстві, респондент має право на захист від перекручення його слів. Якщо публікація інтерв'ю містить спотворення або недостовірну інформацію, респондент може вимагати спростування відповідно до статті 277 Цивільного кодексу України. Таким чином, публікація інтерв'ю з політиком без його попереднього погодження не є порушенням авторських прав за умови, що:

- інтерв'ю не має творчого характеру, який би підпадав під охорону авторського права.
- слова респондента не були перекручені або спотворені.

У разі порушення цих умов респондент може звернутися до суду для захисту своїх прав.

Зверніть увагу!

Ознаки інтерв'ю без творчого характеру

1. Фактична інформація: Інтерв'ю містить лише факти, офіційні позиції або стандартні відповіді без аналітичного чи емоційного забарвлення.
2. Відсутність оригінальності: Респондент не вносить особистий творчий внесок, не використовує метафори, образи чи інші літературні прийоми.
3. Стандартизованість: Інтерв'ю проводиться за шаблоном, без глибокого занурення в тему або особистісного підходу.
4. Офіційний статус: Інтерв'ю є частиною прес-релізу, офіційної заяви або відповіді на запит журналіста без додаткового коментаря.

Отже, інтерв'ю не має творчого характеру, коли воно обмежується передачею фактів, офіційних заяв або стандартних відповідей без елементів оригінальності чи інтелектуального внеску з боку респондента. У таких випадках інтерв'ю не визнається об'єктом авторського права згідно з чинним законодавством України.

Ознаки творчого характеру інтерв'ю:

1. Художнє або публіцистичне оформлення: Відповіді містять елементи художнього стилю, метафори, аналогії або інші літературні прийоми.
2. Структурованість та завершеність: Інтерв'ю має чітку структуру, логічну послідовність думок і може сприйматися як самостійний твір.
3. Попередня підготовка: Респондент заздалегідь готує відповіді, що свідчить про свідомий творчий процес.
4. Оригінальність та інтелектуальний внесок: Респондент висловлює унікальні думки, аналізує події або ділиться власними ідеями, які є результатом його творчої діяльності.

Інтерв'ю вважається таким, що має творчий характер, коли відповіді респондента виходять за межі стандартних або фактичних відповідей і містять елементи оригінальності, інтелектуального внеску або художнього вираження. У таких випадках інтерв'ю може підпадати під охорону авторського права.

Приклади інтерв'ю з творчим характером:

- розмова з письменником про його новий роман, де він детально описує сюжет, персонажів і процес написання.

- інтерв'ю з художником, який розповідає про техніку створення своїх картин і джерела натхнення.
- бесіда з музикантом, який аналізує власні композиції та ділиться творчими підходами до написання музики.

Правові наслідки:

Якщо інтерв'ю має творчий характер, то воно може вважатися об'єктом авторського права. У такому випадку публікація інтерв'ю без згоди респондента може порушувати його авторські права. Відповідно до статті 13 Закону України «Про авторське право і суміжні права», співавтори мають право на спільне використання твору, і жоден із них не має права без достатніх підстав відмовити іншим у наданні дозволу на опублікування твору.

Питання до кейсу 2:

1. Чи є інтерв'ю об'єктом авторського права згідно з чинним законодавством України, і які умови визначають його творчий характер? Питання спрямоване на встановлення статусу інтерв'ю з точки зору авторського права. Воно передбачає аналіз ознак, що свідчать про наявність або відсутність творчого внеску респондента відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права».
2. Чи має редакція право публікувати інтерв'ю з політиком без його попереднього погодження, якщо інтерв'ю не має творчого характеру? Питання дозволяє оцінити правомірність дій журналістів у разі, коли інтерв'ю є стандартним за змістом (фактичним, офіційним) і не підпадає під охорону авторського права.
3. Які наслідки можуть настати для редакції у випадку спотворення слів респондента або надання інтерв'ю недостовірного змісту? Це питання стосується захисту особистих немайнових прав особи на достовірність подання інформації (згідно зі ст. 277 ЦК України), незалежно від авторського статусу тексту.
4. У яких випадках респондент може вимагати видалення або заборони поширення інтерв'ю, опублікованого без його згоди? Це питання охоплює як

можливі порушення авторського права (у разі творчого характеру інтерв'ю), так і порушення прав на честь, гідність і ділову репутацію в разі спотворення інформації.

Рекомендації для студента до кейсу 2

1. **Завжди перевіряйте статус інтерв'ю:** визначте, чи має інтерв'ю творчий характер, що підпадає під охорону авторського права.
2. **Уникайте перекручення слів респондента:** дотримуйтеся точності та достовірності при публікації інтерв'ю.
3. **Дотримуйтеся етичних стандартів:** навіть якщо закон не вимагає погодження, етичні норми журналістики можуть передбачати таку практику.
4. **Консультуйтеся з юристами:** у разі сумнівів щодо правомірності публікації інтерв'ю звертайтеся за юридичною консультацією.

Кейс 3: У сюжеті новин було використано фрагмент фільму для ілюстрації події. Чи потрібно було отримувати дозвіл на таке використання?

Правовий аналіз кейсу:

У цьому кейсі було використано фрагмент фільму в новинному сюжеті для ілюстрації події. Чи потрібно було отримувати дозвіл на таке використання згідно з українським законодавством? Згідно з Законом України «Про авторське право і суміжні права», використання об'єктів авторського права без дозволу правовласника можливе лише у випадках, передбачених законом. Ст. 22 цього закону дозволяє без дозволу автора та безоплатно, але із зазначенням імені автора і джерела запозичення, використовувати твори в таких випадках:

- цитування з правомірно опублікованих творів, якщо це зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включаються.
- використання творів, побачених або почутих під час перебігу поточних подій, з метою висвітлення таких подій, в обсязі, що відповідає інформаційній меті.

Таким чином, якщо фрагмент фільму був використаний у новинному сюжеті з метою висвітлення поточної події і в обсязі, що відповідає інформаційній меті, то таке використання може вважатися правомірним без отримання дозволу правовласника.

Висновок

Якщо журналісти використали фрагмент фільму:

- з метою висвітлення поточної події;
- в обсязі, що відповідає інформаційній меті;
- із зазначенням імені автора та джерела запозичення,

то отримання додаткового дозволу не є обов'язковим.

Однак, якщо фрагмент фільму використовується в інших цілях, наприклад, для розваги або без належного посилання на джерело, то таке використання може порушувати авторські права, і в такому випадку необхідно отримати дозвіл від правовласника.

Питання до кейсу 3:

1. У яких випадках використання фрагментів аудіовізуальних творів без дозволу правовласника є допустимим згідно зі статтею 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права»?
2. Які умови повинні бути дотримані для правомірного використання фрагменту фільму в новинному сюжеті без згоди автора?
3. Чи вважається правомірним використання фрагмента фільму в сюжеті, якщо воно не пов'язане з поточною подією або не має інформаційної мети?
4. Яка відповідальність може настати у разі неправомірного використання фрагмента фільму в телепрограмі?

Рекомендації для студента до кейсу 3

1. **Оцінюйте мету використання:** Переконайтеся, що використання фрагмента фільму має інформаційний характер і спрямоване на висвітлення поточної події.
2. **Дотримуйтеся обсягу:** Використовуйте лише ту частину твору, яка необхідна для досягнення інформаційної мети.

3. **Зазначайте джерело:** Обов'язково вказуйте ім'я автора та джерело запозичення фрагмента.
4. **Уникайте комерційного використання:** Не використовуйте фрагменти творів для комерційних цілей без дозволу правовласника.
5. **Консультуйтеся з юристами:** У разі сумнівів щодо правомірності використання твору звертайтеся за юридичною консультацією.

Тема 11. Штучний інтелект і авторське право

Семінарське заняття № 6

Мета заняття: ознайомити студентів із сучасними викликами, що виникають на перетині технологій штучного інтелекту (ШІ) та авторського права; проаналізувати правовий статус творів, створених із використанням ШІ, та визначити можливі шляхи їх правового регулювання; Розвинути навички критичного мислення щодо авторства, правовласності та етичних аспектів використання ШІ у творчості.

Питання для розгляду

1. Можливість визнання штучного інтелекту автором твору в контексті українського законодавства.
2. Критерії обсягу творчого внеску людини для набуття авторства у творах, створених із використанням ШІ.
3. Правові механізми захисту прав авторів у випадках використання їхніх творів для навчання штучного інтелекту.
4. Міжнародні підходи до регулювання авторських прав на твори, створені із залученням ШІ.
5. Етичні та правові виклики, пов'язані з використанням генеративного штучного інтелекту у сфері творчості.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Коноваленко В. Авторське право або право особливого роду: правовий статус об'єктів, згенерованих штучним інтелектом [Електронний ресурс] / Володимир Коноваленко // Юридична газета : всеукраїнське професійне

- юридичне видання. – 15 квітня 2025 р. – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/avtorske-pravo-abo-pravo-osoblivogo-rodu-pravoviy-status-obektiv-zgenerovanih-shtuchnim-intelektom.html>
2. Спесивцева О. Право *sui generis*: як штучний інтелект адаптує під себе авторське право? [Електронний ресурс] / Олена Спесивцева. – 23 лютого 2024 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-pravo/>
 3. Петрів О. Штучний інтелект та авторське право [Електронний ресурс] / Ольга Петрів. – 17 березня 2023 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-avtorske-pravo/>
 4. Чи може штучний інтелект бути автором твору? [Електронний ресурс]. – 30 квітня 2021 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/shtuchnyj-intelekt-avtor-tvoru/>
 5. В Україні вперше зареєстровано авторське право на твори, до яких включені зображення, згенеровані ШІ [Електронний ресурс] // ІР офіс. – 20 вересня 2024 р. – Режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/ap-zobrazhennia-shi-20092024>
 6. Свирид Т. Авторське право та ШІ: хто власник і як захистити творчість [Електронний ресурс] / Тарас Свирид // Chytomo. – 2024. – 23 квітня. – Режим доступу: <https://chytomo.com/avtorske-pravo-ta-shi-khto-vlasnyk-i-iaak-zakhystyty-tvorchist/>
 7. Сердюков Б. Чи мають твори, зроблені за допомогою ШІ, розраховувати на авторське право? [Електронний ресурс] // Dev.ua. – 30 квітня 2023 р. – Режим доступу: <https://dev.ua/blogs/posts/shi-avtorske-pravo-blog>
 8. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>

9. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
11. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>
12. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051

Завдання для виконання

1. **Аналітичне есе:** Напишіть есе на тему «Чи може штучний інтелект бути автором твору?». У своєму аналізі врахуйте українське законодавство та міжнародні практики.
2. **Дискусія в групах:** Розділіться на групи та обговоріть наступні кейси:
 - Використання ІІІ для створення музичного твору.
 - Генерація зображень за допомогою ІІІ на основі стилю відомого художника.
 - Створення тексту новини за допомогою ІІІ.

Кожна група повинна визначити, хто є автором твору в кожному випадку та обґрунтувати свою позицію.

3. **Презентація:** Підготуйте коротку презентацію на тему «Правове регулювання творів, створених за допомогою ІІІ: міжнародний досвід».

Форми контролю

- Оцінювання аналітичного есе за критеріями: глибина аналізу, аргументованість, використання джерел.

- Активність та обґрунтованість позицій під час групових дискусій.
- Якість та інформативність презентації.

Поради студенту

1. Уважно ознайомтесь із рекомендованими джерелами перед семінаром.
2. Під час обговорень намагайтеся враховувати як юридичні, так і етичні аспекти питань.
3. Не бійтеся висловлювати власну думку, навіть якщо вона відрізняється від загальноприйнятої.
4. Підкріплюйте свої аргументи конкретними прикладами та посиланнями на джерела.

Завдання для самостійної роботи

1. Проведіть дослідження та підготуйте короткий звіт про один із судових процесів, пов'язаних із використанням творів для навчання ШІ (наприклад, справа Feilin v. Baidu).
2. Проаналізуйте, які правові наслідки можуть виникнути для компаній, що використовують твори без дозволу авторів для навчання своїх моделей ШІ.

Додаткове завдання (на вибір)

1. Створіть інфографіку, яка ілюструє процес створення твору за допомогою ШІ та визначає можливі точки виникнення авторських прав.
2. Підготуйте коротке відео або подкаст, у якому пояснюється, чому важливо врегулювати питання авторських прав у контексті ШІ.

Реальні кейси

Кейс 1: Комікс «Zarya of the Dawn» та авторське право

Ознайомитися з кейсом «Zarya of the Dawn» можна за посиланнями:

1. U.S. Copyright Office. *Letter Regarding Registration for "Zarya of the Dawn"* [Електронний ресурс]. – 21 лютого 2023 р. – Режим доступу: <https://www.copyright.gov/docs/zarya-of-the-dawn.pdf>

2. Zarya of the Dawn [Електронний ресурс] // Wikipedia : the free encyclopedia. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Zarya_of_the_Dawn

Ситуація: У 2022 році Кріс Каштанова створила комікс «Zarya of the Dawn», використовуючи генеративний ШІ Midjourney для ілюстрацій. Вона подала заявку на авторське право в США, не вказавши використання ШІ. Спочатку авторське право було надано, але пізніше відкликано, оскільки зображення були створені ШІ. Однак текст і композиція залишилися під захистом авторського права.

Правовий аналіз: які частини твору можуть бути захищені авторським правом?

Згідно з рішенням Бюро авторських прав США (USCO), у творі «Zarya of the Dawn» авторським правом захищені:

1. Текст твору. Оскільки він був повністю написаний Каштановою без використання ШІ.
2. Вибір, координація та розташування текстових і візуальних елементів. Тобто композиція сторінок, послідовність сцен, розміщення тексту та зображень.

Однак окремі зображення, створені за допомогою Midjourney, не були визнані такими, що підлягають авторському праву, оскільки вони не є продуктом людської творчості. USCO зазначило, що користувач не має достатнього контролю над результатами генерації ШІ, тому не може вважатися автором цих зображень.

Завдання для студентів:

1. Проаналізуйте, які частини твору можуть бути захищені авторським правом, якщо вони створені з використанням ШІ.
2. Обговоріть, які дії автора могли б забезпечити повний захист авторських прав на твір.

Рекомендації для студентів

- 1. Документуйте свій творчий процес.** Зберігайте всі промпти, варіації зображень, етапи редагування та інші дії, які демонструють ваш творчий внесок.
- 2. Виконуйте значне редагування згенерованих зображень.** Використовуйте графічні редактори для внесення змін, які демонструють вашу творчість, а не лише незначні корекції.
- 3. Чітко вказуйте використання ШІ у заявках на авторське право.** Прозоро повідомляйте про використання ШІ та зазначайте, які частини твору створені вами особисто.
- 4. Розгляньте можливість реєстрації твору як компіляції.** Якщо твір містить елементи, створені ШІ, розгляньте можливість реєстрації його як компіляції, де ваш творчий внесок полягає у виборі, координації та розташуванні елементів.

Кейс 2: «RIAA проти Suno і Udio» — Авторське право, ШІ та музична індустрія. Використання ШІ для створення музики.

Ознайомитися з кейсом «RIAA проти Suno і Udio» можна за посиланнями:

1. Robinson K. *Major Labels Sue AI Firms Suno and Udio for Alleged Copyright Infringement* [Електронний ресурс] // Music Business Worldwide. – 24 червня 2024 р. – Режим доступу: <https://www.musicbusinessworldwide.com/500m-valued-suno-hit-with-new-copyright-lawsuit-from-germanys-gema/>
2. Corcoran N., Monroe J. *Music Industry Groups Sue AI Companies for Stealing Artists' Work to Generate Music* [Електронний ресурс] / Nina Corcoran, Jazz Monroe. – 25 червня 2024 р. – Режим доступу: <https://pitchfork.com/news/music-industry-groups-sue-ai-companies-for-stealing-artists-work-to-generate-music/>

Ситуація: Компанії Suno та Udio розробили ШІ, здатні створювати музику на основі текстових запитів. У 2024 році музичні лейбли, включаючи Sony Music та Warner Records, подали позови проти цих компаній, стверджуючи, що їхні моделі були навчені на захищених авторським правом композиціях без дозволу.

У 2024 році компанії Suno та Udio опинилися в центрі судових позовів, поданих основними музичними лейблами — Sony Music, Warner Records та Universal Music Group. Позивачі звинувачують ці компанії у використанні захищених авторським правом композицій для навчання своїх моделей штучного інтелекту без відповідного дозволу.

Аналіз правомірності використання захищених творів для навчання ШІ

Аргументи позивачів (музичні лейбли):

- Масове порушення авторських прав: Suno та Udio звинувачуються у копіюванні тисяч захищених композицій без ліцензії. Зокрема, Suno нібито скопіювала 662 пісні, а Udio — 1 670 .
- Конкуренція з оригінальними творами: Створені ШІ композиції можуть імітувати стиль та звучання оригінальних пісень, що потенційно замінює їх на ринку та знижує доходи правовласників.
- Відсутність трансформації: Позивачі стверджують, що використання творів для навчання моделей ШІ не є трансформативним, оскільки нові твори не створюють нову цінність, а лише відтворюють існуючі елементи.

Аргументи відповідачів (Suno та Udio):

- Застосування доктрини «чесного використання» (fair use): Компанії стверджують, що використання захищених творів для навчання моделей ШІ є трансформативним і підпадає під «чесне використання», оскільки результати не є копіями оригіналів.
- Технічний процес: Suno зазначає, що копіювання творів відбувалося як частина технічного процесу навчання моделей і не було спрямоване на створення копій для публічного використання.

Правові механізми захисту прав авторів у подібних ситуаціях

1. Ліцензування навчальних даних: Встановлення обов'язкових ліцензій для використання захищених творів у навчанні моделей ШІ. Це забезпечить компенсацію авторам та контроль за використанням їхніх творів.

2. Розробка нових правових норм: Створення спеціального правового режиму для творів, створених за допомогою ШІ, який враховуватиме специфіку таких творів та забезпечуватиме баланс між інноваціями та захистом прав авторів.

3. Прозорість навчальних даних: Зобов'язання компаній розкривати джерела даних, використаних для навчання моделей ШІ, що дозволить авторам відстежувати використання їхніх творів.

4. Колективне управління правами: Створення організацій, які представлятимуть інтереси авторів у переговорах з компаніями, що розробляють ШІ, та забезпечуватимуть справедливу компенсацію за використання творів.

Завдання для студентів:

1. Оцініть правомірність використання захищених творів для навчання ШІ.
2. Обговоріть, які правові механізми можуть бути застосовані для захисту прав авторів у подібних ситуаціях.

Рекомендації для студента

1. **Аналізуйте доктрину «чесного використання»:** Ознайомтеся з критеріями, які визначають, чи є використання твору трансформативним та чи підпадає під «чесне використання».
2. **Вивчайте судову практику:** Проаналізуйте попередні судові рішення у справах, пов'язаних з використанням захищених творів для навчання ШІ, щоб зрозуміти тенденції у правозастосуванні.
3. **Розгляньте етичні аспекти:** Обговоріть, як використання творів без дозволу впливає на авторів та музичну індустрію загалом.
4. **Слідкуйте за законодавчими ініціативами:** Будьте в курсі змін у законодавстві, які стосуються авторського права та використання ШІ у творчості.

Додаткові джерела по справі «Компанії Suno та Udio»

1. Brittain B. Music labels sue AI companies Suno, Udio for US copyright infringement [Електронний ресурс] // Reuters. – 24 червня 2024 р. – Режим

- доступу: <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/music-labels-sue-ai-companies-suno-udio-us-copyright-infringement-2024-06-24/>
2. Stassen M. Suno, with a \$500m valuation, has admitted training its AI on copyrighted music [Електронний ресурс] // Music Business Worldwide. – 22 жовтня 2024 р. – Режим доступу: <https://www.musicbusinessworldwide.com/suno-with-a-500m-valuation-has-admitted-training-its-ai-on-copyrighted-music-it-just-named-timbaland-as-a-strategic-advisor1/>
 3. Gain V. Suno and Udio argue training AI on copyrighted music is 'fair use' [Електронний ресурс] // Silicon Republic. – 2 серпня 2024 р. – Режим доступу: <https://www.siliconrepublic.com/machines/suno-udio-ai-music-lawsuit-record-labels-copyright-infringement-case>
 4. Sato M. Major record labels sue AI company behind 'BBL Drizzy' [Електронний ресурс] // The Verge. – 24 червня 2024 р. – Режим доступу: <https://www.theverge.com/2024/6/24/24184710/riaa-ai-lawsuit-suno-udio-copyright-umg-sony-warnerThe Verge>
 5. Music Industry Groups Sue AI Companies for Stealing Artists' Work to Generate Music [Електронний ресурс] // Pitchfork. – 25 червня 2024 р. – Режим доступу: <https://pitchfork.com/news/music-industry-groups-sue-ai-companies-for-stealing-artists-work-to-generate-musicPitchfork>

Кейс 3: Судовий позов проти Meta за використання піратських книг

Ознайомитися з інформацією про кейс можна за посиланням:

1. Weir K. This Is How Meta AI Staffers Deemed More Than 7 Million Books to Have No “Economic Value” [Електронний ресурс] // Vanity Fair. – 15 квітня 2025 р. – Режим доступу: <https://www.vanityfair.com/news/story/meta-ai-lawsuit>

Ситуація: У 2025 році група авторів, включаючи Річарда Кадрей та Сару Сільверман, подала позов проти Meta, звинувачуючи компанію у використанні понад 7 мільйонів піратських книг для навчання моделі LLaMA. Meta стверджує, що це підпадає під «чесне використання».

Аналіз аргументів сторін щодо «чесного використання» (fair use)

Аргументи позивачів (авторів):

- Несанкціоноване використання: Meta завантажила книги з піратських ресурсів, таких як LibGen та Anna's Archive, без згоди авторів.
- Порушення авторських прав: Використання творів без дозволу порушує права авторів на контроль над своїми творами та отримання винагороди.
- Відсутність трансформації: Позивачі стверджують, що Meta не трансформувала зміст творів, а просто використала їх для навчання моделі, що не відповідає критеріям fair use.

Аргументи відповідача (Meta):

- Трансформативне використання: Meta стверджує, що використання творів для навчання моделі ШІ є трансформативним, оскільки модель не відтворює оригінальні твори, а створює новий контент.
- Мінімальний вплив на ринок: Компанія вважає, що використання творів не замінює оригінальні книги і не впливає на їхній ринок.
- Важливість для розвитку ШІ: Meta підкреслює, що доступ до великої кількості даних є критично важливим для розвитку конкурентоспроможних моделей ШІ.

Потенційні наслідки для авторського права та розвитку ШІ

1. Прецедент для майбутніх справ: Рішення суду може встановити важливий прецедент щодо допустимості використання захищених авторським правом творів для навчання моделей ШІ.
2. Визначення меж fair use: Суд може уточнити, чи вважається використання творів для навчання ШІ трансформативним і чи підпадає під доктрину fair use.
3. Вплив на індустрію ШІ: Негативне рішення для Meta може змусити компанії переглянути свої підходи до збору даних для навчання моделей ШІ та шукати ліцензовані джерела.

4. **Захист прав авторів:** Судове рішення може посилити захист прав авторів та стимулювати створення механізмів компенсації за використання їхніх творів у навчанні ШІ.

Завдання для студентів:

1. Проаналізуйте аргументи обох сторін щодо «чесного використання».
2. Обговоріть, які наслідки може мати це рішення для майбутнього авторського права та розвитку ШІ.

Рекомендації для студентів

1. **Оцінка трансформативності:** Аналізуйте, чи створює використання творів нову цінність або функцію, відмінну від оригіналу.
2. **Вивчення правових норм:** Ознайомтеся з доктриною fair use та її застосуванням у контексті ШІ.
3. **Етичні аспекти:** Розгляньте етичні питання, пов'язані з використанням чужих творів без дозволу, навіть якщо це може бути законним.
4. **Міжнародний контекст:** Враховуйте, що підходи до авторського права та fair use можуть відрізнятися в різних країнах.

Додаткові джерела по справі проти Meta

1. Brittain B. Meta says copying books was 'fair use' in authors' AI lawsuit [Електронний ресурс] // Reuters. – 25 березня 2025 р. – Режим доступу: <https://www.reuters.com/legal/litigation/meta-says-copying-books-was-fair-use-authors-ai-lawsuit-2025-03-25/>
2. Electronic Frontier Foundation. EFF Urges Court to Avoid Fair Use Shortcuts in Kadrey v. Meta Platforms [Електронний ресурс] // Deeplinks Blog. – 15 квітня 2025 р. – Режим доступу: <https://www.eff.org/deeplinks/2025/04/eff-urges-court-avoid-fair-use-shortcuts-kadrey-v-meta-platforms>
3. Association of American Publishers. Association of American Publishers Files Amicus Brief Against Meta in AI Case [Електронний ресурс] // Association of American Publishers. – 11 квітня 2025 р. – Режим доступу: <https://publishers.org/news/association-of-american-publishers-files-amicus->

Кейс 4: Визнання авторства при використанні ШІ

Ситуація: Художник створює зображення за допомогою ШІ, вводячи детальні текстові запити та редагуючи результати вручну. Він подає заявку на авторське право, але отримує відмову, оскільки основна частина твору була створена ШІ. У ситуації, коли художник створює зображення за допомогою штучного інтелекту (ШІ), вводячи детальні текстові запити та редагуючи результати вручну, виникає питання щодо можливості отримання авторського права на такий твір.

Визначення дій, достатніх для отримання авторського права

Згідно з українським законодавством, автором твору може бути лише фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір. Штучний інтелект не визнається автором, оскільки не є фізичною особою. Однак, якщо людина активно бере участь у процесі створення твору за допомогою ШІ, її внесок може бути визнаний достатнім для отримання авторського права.

Дії, які можуть бути визнані достатніми:

1. Створення унікального текстового запиту (промпту): Розробка детального та оригінального запиту до ШІ, який визначає стиль, композицію та інші характеристики майбутнього зображення.
2. Вибір та комбінація згенерованих зображень: Аналіз та відбір найвідповідніших результатів генерації, їхнє комбінування для створення нового твору.
3. Редагування та доопрацювання: Внесення змін до згенерованих зображень за допомогою графічних редакторів, додавання нових елементів, корекція кольорів, форм тощо.
4. Інтеграція з іншими елементами: Поєднання згенерованих зображень з іншими об'єктами авторського права, такими як текст, музика чи відео, створеними автором.

Ці дії свідчать про творчий внесок людини у створення твору, що може бути підставою для визнання авторського права.

Адаптація законодавства до подібних ситуацій

Враховуючи стрімкий розвиток технологій ШІ, законодавство потребує адаптації для ефективного регулювання питань авторського права на твори, створені за участю ШІ.

Завдання для студентів:

1. Визначте, які дії художника можуть бути визнані достатніми для отримання авторського права.
2. Обговоріть, як законодавство може адаптуватися до подібних ситуацій у майбутньому.

Рекомендації для студента

1. **Документуйте свій творчий процес:** Зберігайте всі версії текстових запитів, проміжні результати генерації та етапи редагування зображень.
2. **Поясніть свій внесок:** У заявці на реєстрацію авторського права детально опишіть, які саме дії ви виконали для створення твору.
3. **Консультуйтеся з фахівцями:** Звертайтеся до юристів, які спеціалізуються на інтелектуальній власності, для отримання порад щодо захисту ваших прав.
4. **Слідкуйте за змінами в законодавстві:** Будьте в курсі нових нормативних актів та судової практики у сфері авторського права та ШІ.

Джерела до кейсу:

1. В Україні вперше зареєстровано авторське право на твори, до яких включені зображення, згенеровані ШІ [Електронний ресурс] // ІР офіс. – 20 вересня 2024 р. – Режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/ap-zobrazhennia-shi-20092024>
2. Авторське право та ШІ: хто власник і як захистити творчість [Електронний ресурс] // Chytomo. – 23 квітня 2024 р. – Режим доступу: <https://chytomo.com/avtorske-pravo-ta-shi-khto-vlasnyk-i-iaak-zakhystyty-tvorchist/>

3. Сердюков Б. Чи мають твори, зроблені за допомогою ШІ, розраховувати на авторське право? [Електронний ресурс] // Dev.ua. – 30 квітня 2023 р. – Режим доступу: <https://dev.ua/blogs/posts/shi-avtorske-pravo-blog>

Тема 12. Анонімні твори, спадщина, публічне надбання

Семінарське заняття № 7

Мета заняття: ознайомити студентів з правовими аспектами охорони анонімних та сирітських творів; розглянути поняття публічного надбання та його значення для суспільства; розвинути навички аналізу правових ситуацій, пов'язаних з авторським правом.

Питання для розгляду

1. Поняття анонімних творів та особливості їх охорони авторським правом.
2. Правовий статус сирітських творів і умови їх використання.
3. Сутність публічного надбання та критерії віднесення твору до нього.
4. Права користувачів щодо творів, що перейшли у публічне надбання.
5. Правові ризики, пов'язані з використанням анонімних і сирітських творів.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Алексіюк Є. Гей, спадщина, ти чому така публічна? [Електронний ресурс] / Єлизавета Алексіюк. – 2020. – 28 червня. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/publiczna-spadshchyna/>
2. Castillo G. B. Is Classical Music Royalty-Free? – Mubert Blog [Електронний ресурс] / Gerard Benedict Castillo. – 2022. – 5 January. – Режим доступу: <https://mubert.com/blog/is-classical-music-royalty-free-when-can-you-use-classical-music-for-projects>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

4. Копірайт. Сирітські твори: ретельний пошук, статус та реєстр [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: <https://kopirait.com.ua/syritski-tvory-retelnyj-poshuk-status-ta-reestr/>
5. Спесивцева О. Закон України «Про авторське право та суміжні права»: що нового для медіа? [Електронний ресурс] / Олена Спесивцева. – Київ: Центр демократії та верховенства права, 2022. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/zakon-pro-avtorske-pravo/>
6. Спесивцева О. Путівник з авторського права для творців контенту [Електронний ресурс] / Олена Спесивцева. – Київ: Центр демократії та верховенства права, 2023. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/library/putivnyk-z-avtorskogo-prava/>
7. Центр демократії та верховенства права. Чи охороняються авторським правом анонімні твори? [Електронний ресурс]. – 2019. – 16 серпня. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/chy-ohoronyayutsya-avtorskym-pravom-anonimni-tvory/>
8. Центр демократії та верховенства права. Що таке сирітські твори та навіщо шукати їхніх «батьків» [Електронний ресурс]. – 2025. – 18 лютого. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/shho-take-syritski-tvory/>
9. Центр демократії та верховенства права. Як довести своє авторство? [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/yak-dovesty-svoye-avtorstvo/>
10. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051
11. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 грудня 2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>

12. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 грудня 2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
13. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
14. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>
15. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав : Закон України від 15 травня 2018 р. № 2415-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2415-19>
16. Про затвердження Порядку набуття та втрати статусу сирітських творів, фонограм, відеограм та зафіксованих у них виконань, умов їх дозволеного використання та ведення реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1312 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1312-2023-%D0%BF>

Завдання для виконання

1. **Аналіз статей:** Прочитайте рекомендовані джерела та підготуйте короткий конспект основних положень.
2. **Групова дискусія:** Обговоріть у групах можливі ситуації використання сирітських творів у навчальних або комерційних цілях.
3. **Презентація кейсу:** Підготуйте презентацію на тему "Використання творів, що перейшли в публічне надбання, у сучасному мистецтві".

Форми контролю

- Усне опитування за темами семінару.
- Оцінювання участі в групових дискусіях.
- Перевірка та обговорення презентацій.

Поради студенту

1. Звертайте увагу на строки охорони авторських прав, особливо при використанні старих творів.
2. Пам'ятайте, що навіть якщо автор невідомий, твір може бути захищений авторським правом.
3. При використанні творів з Інтернету завжди перевіряйте їхній правовий статус.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте есе на тему «Переваги та виклики використання творів, що перейшли в публічне надбання».
2. Знайдіть приклади творів, які стали публічним надбанням, та проаналізуйте їхнє використання в сучасному контексті.

Додаткове завдання (на вибір)

1. Розробіть інфографіку, що ілюструє процес переходу твору в публічне надбання.
2. Напишіть рецензію на сучасний твір, створений на основі сирітського або анонімного твору.

Практичні кейси

Кейс 1: Використання анонімного відеоматеріалу у документальному фільмі

Ситуація: Під час підготовки документального фільму ви знаходите архівне відео з 1950-х років без зазначення автора. Ви плануєте включити його до свого фільму.

Завдання:

1. Визначте, чи можна використовувати це відео без порушення авторських прав.
2. Які кроки слід вжити для законного використання цього матеріалу?

Рекомендації для законного використання матеріалу

1. **Встановіть дату публікації відео:** Якщо відео було оприлюднене понад 70 років тому, і автор не відомий, можливо, термін охорони вже сплив, і ви можете використовувати його без порушення авторських прав.

2. **Проведіть ретельний пошук правовласника:** Зверніться до архівів, бібліотек або інших установ, які можуть мати інформацію про автора чи правовласника відео.
3. **Зверніться до колективних організацій управління правами:** В Україні існують організації, які можуть допомогти у встановленні правового статусу твору та отриманні необхідних дозволів.
4. **Отримайте юридичну консультацію:** У разі сумнівів щодо правового статусу відео, рекомендується звернутися до юриста, спеціалізованого на авторському праві, для отримання професійної поради.
5. **Розгляньте альтернативні джерела:** Якщо використання конкретного відео є юридично складним, можливо, варто розглянути інші матеріали з відкритим доступом або ті, що перебувають у публічному надбанні.

Кейс 2: Використання сирітського аудіовізуального твору у студентському проєкті

Ситуація: Ви знайшли короткометражний фільм 1980-х років, автор якого невідомий, і хочете використати фрагменти цього фільму у своєму студентському проєкті.

Завдання:

1. Чи має цей фільм статус сирітського твору?
2. Які правові дії необхідно здійснити перед використанням фрагментів цього фільму?

Які правові дії необхідно здійснити перед використанням фрагментів цього фільму?

Рекомендації:

1. **Проведіть ретельний пошук правовласника:**
 - Зверніться до архівів, бібліотек, кіностудій та інших установ, які можуть мати інформацію про автора або правовласника фільму.
 - Перевірте бази даних, такі як Державний реєстр свідоцтв про реєстрацію авторського права, Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності тощо.

2. **Зверніться до організацій колективного управління правами:**

- Такі організації можуть надати інформацію щодо можливих правовласників або надати дозвіл на використання твору.

3. **Отримайте письмовий дозвіл на використання:**

- Якщо правовласника вдалося ідентифікувати, необхідно отримати від нього письмовий дозвіл на використання фрагментів фільму у вашому проєкті.

4. **Уникайте використання без дозволу:**

- Використання фрагментів фільму без відповідного дозволу може призвести до порушення авторських прав, навіть у студентському проєкті.

Кейс 3: Адаптація твору з публічного надбання

Ситуація: Ви плануєте створити сучасну адаптацію класичного фільму, який перейшов у публічне надбання.

Завдання:

1. Які аспекти оригінального твору ви можете вільно використовувати?
2. Чи потрібно вам зазначати джерело оригінального твору у вашій адаптації?

Рекомендації:

1. **Перевірте статус твору:** переконайтеся, що твір дійсно перейшов у публічне надбання.
2. **Дотримуйтеся особистих немайнових прав автора:** зазначайте авторство та уникайте спотворення твору.
3. **Оформіть відповідні документи:** якщо плануєте комерційне використання адаптації, проконсультуйтеся з юристом щодо необхідності укладення договорів чи отримання дозволів.
4. **Зберігайте етичні стандарти:** поважайте творчість оригінального автора та культурну цінність його твору.

Кейс 4: Використання музики з публічного надбання у фільмі

Ситуація: У вашому фільмі ви хочете використати музичний твір, який перейшов у публічне надбання, але виконання цього твору було записане сучасним оркестром.

Завдання:

1. Чи можете ви використовувати це виконання без дозволу?
2. Які права можуть бути пов'язані з виконанням твору, навіть якщо сам твір є публічним надбанням?

Рекомендації:

1. **Отримайте дозвіл на використання запису:** зверніться до власника прав на фонограму (це може бути оркестр, звукозаписна компанія або інший правовласник) для отримання письмового дозволу на використання запису у вашому фільмі.
2. **Розгляньте альтернативні варіанти:**
 - **Використання записів, що перебувають у публічному надбанні:** знайдіть записи виконань, які також перейшли у публічне надбання, або були спеціально випущені без обмежень авторського права.
 - **Створення власного запису:** організуйте виконання твору та зробіть власний запис, отримавши необхідні дозволи від виконавців.
3. **Зверніться до організацій колективного управління правами:** в Україні діє Українське агентство з авторських та суміжних прав (УААСП), яке може надати консультації щодо отримання необхідних ліцензій.
4. **Дотримуйтесь етичних норм:** навіть при використанні творів з публічного надбання, вказуйте авторство та джерело, поважаючи творчість оригінальних авторів та виконавців.

Кейс 5: Створення ремейку на основі сирітського твору

Ситуація: Ви хочете створити ремейк старого фільму, авторські права на який не можуть бути ідентифіковані.

Завдання:

1. Які юридичні ризики пов'язані з використанням сирітських творів?

2. Які кроки слід вжити для мінімізації цих ризиків при створенні ремейку?

Рекомендації:

1. **Проведіть ретельний пошук правовласника.** Перед використанням твору необхідно здійснити всебічний пошук автора або правовласника. Це включає перевірку архівів, бібліотек, кіностудій, онлайн-баз даних та інших джерел, які можуть містити інформацію про творця або правовласника твору.
2. **Зверніться до відповідних установ.** Якщо твір зберігається в бібліотеці, музеї чи архіві, зверніться до адміністрації закладу. Вони можуть надати інформацію про статус твору та можливість його використання.
3. **Отримайте письмовий дозвіл.** Якщо правовласника вдалося ідентифікувати, необхідно отримати від нього письмовий дозвіл на використання фрагментів твору у вашому ремейку.
4. **Уникайте використання без дозволу.** Використання фрагментів твору без відповідного дозволу може призвести до порушення авторських прав, навіть у студентському проекті.
5. **Розгляньте альтернативні джерела.** Якщо отримати дозвіл неможливо, розгляньте можливість використання творів, які перебувають у публічному надбанні або мають відкриту ліцензію на використання.
6. **Консультуйтеся з юристом.** Перед початком роботи над ремейком зверніться до фахівця з авторського права для отримання професійної консультації та уникнення можливих порушень.

Тема 13. Похідні твори: аудіокниги, адаптації, ремікси

Семінарське заняття № 8

Мета заняття: ознайомлення студентів з поняттям похідних творів та їх видами; вивчення правових аспектів створення та використання похідних творів; розвиток навичок аналізу юридичних ситуацій, пов'язаних з адаптацією, перекладом та реміксуванням творів.

Питання для розгляду

1. Похідні твори: поняття, основні види та характерні риси.
2. Права автора оригінального твору щодо його переробки або адаптації.
3. Правові вимоги та обмеження при створенні аудіокниг на основі літературних творів.
4. Нормативне регулювання створення та використання реміксів музичних творів.
5. Правові наслідки порушення авторських прав під час створення похідних творів.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Як записати аудіокнигу без порушення авторського права? [Електронний ресурс]. – 24 червня 2021 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/audioknygu-avtorske-pravo/>
2. Видавництво, яке не змогло знайти правовласників для придбання перекладу, порушило авторське право, – юристи [Електронний ресурс]. – 9 липня 2020 р. – Джерело: Юридична практика. – Режим доступу: <https://pravo.ua/vidavnictvo-jake-ne-zmoglo-znajti-pravovlasnikiv-dlja-pridbannja-perekladu-porushilo-avtorske-pravo-juristi/>
3. Чи потрібно отримувати дозвіл на переклад чужого тексту? [Електронний ресурс]. – 25 лютого 2021 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/dozvil-na-pereklad/>
4. Як правильно використовувати чужий контент у інтернеті? [Електронний ресурс]. – 23 січня 2019 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/yak-pravylny-vykorystovuvaty-chuzhyj-kontent-u-interneti/>
5. Що письменник має знати про захист своїх авторських прав? [Електронний ресурс]. – 9 травня 2024 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/pysmennyk-avtorski-prava/>
6. Заверуха М., Спесивцева О. Образ, Персонаж, Закон: де межа авторського права? [Електронний ресурс] / Марічка Заверуха, Олена Спесивцева. – 26 лютого

- 2024 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/obraz-personazh-avtorske-pravo/>
7. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
 8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
 9. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
 10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>
 11. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051

Завдання для виконання

1. **Аналіз кейсу:** Розгляньте ситуацію, коли студент бажає створити аудіокнигу на основі сучасного роману. Які кроки він повинен здійснити, щоб не порушити авторські права?
2. **Групова дискусія:** Обговоріть, чи є ремікс популярної пісні новим твором чи порушенням прав оригінального автора. Які фактори впливають на це визначення?
3. **Практичне завдання:** Створіть коротку адаптацію відомого літературного твору (наприклад, сцену з роману) у вигляді сценарію для короткометражного фільму. Визначте, які дозволи необхідні для легального використання такого сценарію.

Форми контролю

- Усне опитування за теоретичними питаннями.
- Презентація результатів групових дискусій.
- Оцінка виконаних практичних завдань та їх обговорення.

Поради студенту

- **Детально ознайомтеся** з авторським правом щодо похідних творів, особливо в контексті аудіокниг, адаптацій та реміксів.
- **Звертайте увагу** на необхідність отримання дозволів від правовласників перед створенням та публікацією похідних творів.
- **Розвивайте критичне мислення** при аналізі правових ситуацій, пов'язаних з використанням чужих творів.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат на тему: «Правові аспекти створення та розповсюдження аудіокниг в Україні».

Додаткове завдання

Проаналізувати судову практику щодо порушень авторських прав при створенні адаптацій літературних творів.

Практичні кейси

Кейс 1: Створення аудіокниги без дозволу

Ситуація: Студент записав аудіоверсію сучасного роману та опублікував її на платформі для подкастів. Через деякий час автор роману вимагає видалення аудіокниги та компенсацію за порушення авторських прав.

Завдання: Проаналізуйте ситуацію з точки зору авторського права. Які порушення були допущені? Які кроки слід було здійснити перед записом аудіокниги?

Рекомендації:

Опрацюйте статті 12 та 47 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Кейс 2: Переклад без дозволу

Ситуація: Видавництво переклало іноземний роман українською мовою та опублікувало його без отримання дозволу від правовласника. Після публікації правовласник вимагає припинення розповсюдження книги та компенсацію.

Завдання: Оцініть правомірність дій видавництва. Які наслідки можуть виникнути через таке порушення?

Рекомендації:

Опрацюйте статті 12, 17, 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права»; ст. 432 Цивільного кодексу України; ст. 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення; ст. 176 Кримінального кодексу України.

Кейс 3: Ремікс популярної пісні

Ситуація: Музикант створив ремікс на популярну пісню та опублікував його на своєму YouTube-каналі. Через деякий час відео було видалено за скаргою правовласника оригінальної композиції.

Рекомендації:

Опрацюйте статті 12, 17 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Завдання: Проаналізуйте ситуацію. Чи мав музикант право створювати та публікувати ремікс без дозволу? Які права були порушені?

Кейс 4: Адаптація літературного твору у фільм

Ситуація: Студент створив короткометражний фільм на основі сюжету відомого роману, змінивши імена персонажів та деякі події. Фільм був опублікований онлайн. Автор роману вважає, що його права порушено.

Завдання: Оцініть, чи є така адаптація порушенням авторських прав. Які фактори впливають на визначення порушення?

Рекомендації:

Опрацюйте статті 12, 17 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Кейс 5: Використання персонажа з відомого твору

Ситуація: Художник створив серію ілюстрацій з персонажем, схожим на героя відомого коміксу, та продав їх як NFT. Правовласник коміксу подав позов про порушення авторських прав.

Завдання: Проаналізуйте, чи є використання схожого персонажа порушенням авторських прав. Які права охороняються у випадку з персонажами?

Рекомендації:

Опрацюйте статті 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Рекомендації

1. Отримуйте письмовий дозвіл від правовласника

Перед записом аудіокниги необхідно отримати письмовий дозвіл від автора або правовласника твору. Це може бути ліцензійний договір або інший документ, що підтверджує право на використання твору.

2. Перевіряйте статус твору

Переконайтеся, що твір не перебуває у публічному надбанні. Якщо строк охорони авторського права ще не закінчився, використання твору без дозволу є порушенням.

3. Уважно ставтеся до перекладів

Якщо ви плануєте записати аудіокнигу на основі перекладу, переконайтеся, що маєте дозвіл не лише на оригінальний твір, але й на використання конкретного перекладу.

4. Укладайте договори в письмовій формі

Усі домовленості щодо використання твору повинні бути оформлені письмово. Це забезпечить юридичний захист та уникнення непорозумінь у майбутньому.

5. Зазначайте авторство

Навіть при наявності дозволу, обов'язково вказуйте ім'я автора твору. Це є проявом поваги до творчості та дотриманням особистих немайнових прав автора.

6. Використовуйте твори з публічного надбання або відкритими ліцензіями

Для уникнення юридичних ризиків можна обирати твори, які перебувають у публічному надбанні або мають відкриті ліцензії, що дозволяють їх вільне використання.

7. Консультуйтеся з фахівцями

У разі сумнівів щодо правового статусу твору або необхідності отримання дозволів, звертайтеся за консультацією до юристів, спеціалістів з авторського права або відповідних організацій.

Тема 14. Доказ авторства: технічні та юридичні механізми

Семінарське заняття № 9

Мета заняття: ознайомити студентів з правовими та технічними способами підтвердження авторства; розвинути навички захисту авторських прав у цифровому середовищі; навчити використовувати доступні інструменти для фіксації та доказу авторства.

Питання для розгляду

1. Юридичні механізми підтвердження авторства в Україні.
2. Технічні засоби фіксації авторства твору.
3. Презумпція авторства як інструмент захисту прав автора.
4. Переваги та недоліки офіційної реєстрації авторського права.
5. Рекомендовані дії у разі виявлення порушення авторських прав в Інтернеті.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Як правильно використовувати чужий контент у інтернеті? [Електронний ресурс]. – 23 січня 2019 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/yak-pravylnno-vykorystovuvaty-chuzhyj-kontent-u-interneti/>
2. Як довести своє авторство? [Електронний ресурс]. – 29 січня 2019 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/consultations/yak-dovesty-svoeye-avtorstvo/>

3. Polikarpov Law Firm. Захист авторського права в Україні: способи і механізми [Електронний ресурс]. – 24 жовтня 2024 р. – Режим доступу: <https://polikarpov.legal/blogposts/zahist-avtorskogo-prava-v-ukra%D1%97ni-sposobi-i-mehanizmi/>
4. Авторське право [Електронний ресурс] // WikiLegalAid. – Режим доступу: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Авторське_право
5. Legal Support. Способи захисту авторських прав – повний гайд і порядок дій [Електронний ресурс]. – 5 травня 2022 р. – Режим доступу: <https://legal-support.top/zahist-avtorskih-prav/>
6. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
7. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
9. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>
10. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051

Завдання для виконання

1. **Аналіз кейсу:** Розгляньте ситуацію, коли автор виявив своє зображення на сторонньому сайті без дозволу. Які кроки слід вжити для захисту своїх прав?

2. **Групова дискусія:** Обговоріть переваги та недоліки офіційної реєстрації авторського права.
3. **Практичне завдання:** Створіть власний твір (текст, зображення, музичний фрагмент) та застосуйте один з технічних способів фіксації авторства (наприклад, додайте водяний знак, збережіть метадані, використайте електронний підпис).

Форми контролю

- Усне опитування за теоретичними питаннями.
- Презентація результатів групових дискусій.
- Оцінка виконаних практичних завдань та їх обговорення.

Поради студенту

1. Завжди зазначайте своє ім'я на створених вами творах.
2. Зберігайте оригінали робіт у форматів, що містять метадані (наприклад, RAW для фотографій).
3. Використовуйте сервіси для фіксації дати створення твору (наприклад, надсилання собі електронного листа з вкладеним файлом).
4. Розгляньте можливість офіційної реєстрації авторського права для важливих творів.

Завдання для самостійної роботи

Підготуйте реферат на тему: «Технічні засоби фіксації авторства: огляд сучасних методів».

Додаткове завдання (на вибір)

Проаналізуйте судову практику щодо спорів про авторство в Україні. Визначте, які докази були вирішальними у цих справах.

Практичні кейси

Кейс 1: Використання фотографії без дозволу

Ситуація: Фотограф виявив свою роботу на комерційному сайті без зазначення авторства та дозволу. Він має оригінал збережений у форматі RAW.

Завдання: Які кроки слід вжити для захисту своїх прав? Які докази будуть переконливими в суді?

Кейс 2: Плагіат літературного твору

Ситуація: Письменник виявив, що його оповідання було опубліковане під іншим ім'ям. Він має чернетки та електронну переписку, що підтверджують авторство.

Завдання: Як довести авторство в такій ситуації? Які юридичні дії слід вжити?

Кейс 3: Використання музичного твору в рекламі

Ситуація: Музикант дізнався, що його композиція була використана в рекламному ролику без його згоди. Він має оригінальні файли з датою створення та публікації.

Завдання: Які кроки слід вжити для захисту своїх прав? Які докази будуть переконливими в суді?

Кейс 4: Плагіат студентської роботи

Ситуація: Студент виявив, що його курсову роботу було опубліковано в науковому журналі під іншим іменем. Він має електронні чернетки та листування з викладачем.

Завдання: Як довести авторство в такій ситуації? Які юридичні дії слід вжити?

Тема 15. Відповідальність за порушення авторських прав

Семінарське заняття № 10

Мета заняття: ознайомити студентів з видами відповідальності за порушення авторських прав в Україні; розглянути приклади судової практики щодо порушень авторських прав; навчити студентів розпізнавати плагіат та інші порушення авторських прав.

Питання для розгляду

1. Поняття плагіату та основні його види.
2. Види відповідальності, передбачені за порушення авторських прав.
3. Судова практика щодо порушення авторських прав в Україні.
4. Алгоритм дій у разі виявлення порушення авторських прав.
5. Останні зміни в законодавстві України щодо відповідальності за порушення авторських прав та їх вплив на правозастосовну практику.

Рекомендовані джерела для вивчення

1. Що принесе порушення авторських прав і як бізнесу захистити права на інтелектуальну власність? Кейс бренду KHUSTYNA [Електронний ресурс] // Юридична газета : всеукраїнське професійне юридичне видання. – 16 серпня 2024 р. – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/shcho-prinese-porushennya-avtorskih-prav-i-yak-biznesu-zahistiti-prava-na-intelektualnu-vlasnist-key.html>
2. Що таке плагіат і чи законна праця «найманих авторів»? [Електронний ресурс]. – 6 листопада 2018 р. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/shho-take-plagiat-i-chy-zakonna-pratsya-najmanyh-avtoriv/>
3. Плагіат: визначення, види та наслідки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://polikarpov.legal/blogposts/plagiat-viznachennya-vidi-ta-naslidki/>
4. Стародуб І. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права [Електронний ресурс] / Ірина Стародуб // Юридична газета. – 4 грудня 2023 р. – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/kriminalna-vidpovidalnist-za-porushennya-avtorskogo-prava.html>
5. Сербін Д. Штрафи за піратство в Україні: зміни у 2023 році [Електронний ресурс] / Даніл Сербін // Юридична газета. – 17 жовтня 2023 р. – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/shtrafi-za-piratstvo-v-ukrayini-zmini-u-2023-roci.html>
6. Намака К., Молодковець М. Майнові права на код та AI-об'єкти. Головні зміни в новому законі про авторське право [Електронний ресурс] / Катерина Намака, Марія Молодковець // DOU.ua. – Режим доступу: <https://dou.ua/lenta/articles/new-copyright-law/>

7. Стародуб І. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права [Електронний ресурс] / Ірина Стародуб // Юридична газета. – 4 грудня 2023 р. – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/kriminalna-vidpovidalnist-za-porushennya-avtorskogo-prava.html>
8. Відповідальність за порушення авторського права та суміжних прав [Електронний ресурс] // WikiLegalAid. – Режим доступу: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Відповідальність_за_порушення_авторського_права_та_суміжних_прав
9. Відповідальність за порушення авторського права та суміжних прав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://legalaid.wiki/index.php/Відповідальність_за_порушення_авторського_права_та_суміжних_прав
10. За плагіат настає відповідальність, передбачена законодавством – КЦС ВС : новина від 6 травня 2024 р. // Офіційний вебсайт Верховного Суду України. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1601102/>
11. Молодковець М. Майнові права на код та AI-об'єкти: головні зміни в новому законі про авторське право [Електронний ресурс] / Марія Молодковець // DOU.ua. – 2023. – 22 лютого. – Режим доступу: <https://dou.ua/lenta/articles/new-copyright-law/>
12. Лист Вищого господарського суду України від 06.05.2005 № 01-8/784 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0784600-05#Text>
13. Судова практика вирішення спорів, пов'язаних із неправомірним використанням об'єктів авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9e4662a7-e339-4942-87a9-3de33288c0c6>

14. Верховний Суд роз'яснив, яка відповідальність настає за плагіат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://jurliga.ligazakon.net/news/227549_verkhovniy-sud-rozyasniv-yaka-vdpovdalnst-nasta-za-plagat
15. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>
16. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
18. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>
19. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_051

Завдання для виконання

1. **Аналіз кейсу:** Розгляньте ситуацію, коли автор виявив своє зображення на сторонньому сайті без дозволу. Які кроки слід вжити для захисту своїх прав?
2. **Групова дискусія:** Обговоріть переваги та недоліки офіційної реєстрації авторського права.

3. **Практичне завдання:** Створіть власний твір (текст, зображення, музичний фрагмент) та застосуйте один з технічних способів фіксації авторства (наприклад, додайте водяний знак, збережіть метадані, використайте електронний підпис).

Форми контролю

- Усне опитування за теоретичними питаннями.
- Презентація результатів групових дискусій.
- Оцінка виконаних практичних завдань та їх обговорення.

Поради студенту

1. Завжди зазначайте своє ім'я на створених вами творах.
2. Зберігайте оригінали робіт у форматах, що містять метадані (наприклад, RAW для фотографій).
3. Використовуйте сервіси для фіксації дати створення твору (наприклад, надсилання собі електронного листа з вкладеним файлом).
4. Розгляньте можливість офіційної реєстрації авторського права для важливих творів.

Завдання для самостійної роботи

Підготуйте реферат на тему: «Технічні засоби фіксації авторства: огляд сучасних методів».

Додаткове завдання (на вибір)

Проаналізуйте судову практику щодо спорів про авторство в Україні. Визначте, які докази були вирішальними у цих справах.

Практичні кейси

Кейс 1: Beastie Boys проти Chili's (Brinker International Inc.)

Суть справи: У липні 2024 року учасники гурту Beastie Boys — Майкл Даймонд (Mike D), Адам Горовіц (Ad-Rock) та вдова покійного Адама Яуха — подали позов до федерального суду Манхеттена проти компанії Brinker International Inc., власника мережі ресторанів Chili's. Позов стосувався використання пісні "Sabotage" у рекламних відео на соціальних мережах без дозволу гурту.

Деталі порушення:

- Рекламні відео, опубліковані в листопаді 2022 року, містили фрагменти пісні "Sabotage" та візуальні елементи, що імітували оригінальний кліп гурту, зокрема персонажів у стилізованих костюмах 1970-х років.
- Гурт Beastie Boys ніколи не надавав ліцензії на використання своєї музики в комерційних цілях, що також було закріплено в заповіті Адама Яуха, який прямо забороняв використання його творчості в рекламі.

Вимоги позивачів:

- Щонайменше \$150,000 компенсації за навмисне порушення авторських прав.
- Постійна заборона на подальше використання пісні "Sabotage" у рекламі Chili's.
- Видалення та знищення всіх копій рекламного відео, що містить порушення.

Юридичне значення справи:

Цей кейс підкреслює важливість дотримання авторських прав при використанні музичних творів у комерційних цілях. Навіть якщо компанія має ліцензію на використання пісні, вона повинна отримати окремий дозвіл на її використання в рекламі. Крім того, використання візуальних елементів, що асоціюються з оригінальним кліпом, може розглядатися як порушення прав на образ та виконання.

Питання до кейсу:

1. У чому полягає правова різниця між використанням музичного твору в загальному доступі та його використанням у рекламі?
2. Чи необхідно отримувати окремий дозвіл на комерційне використання музичного твору, навіть якщо є ліцензія на його загальне використання?
3. Які правові наслідки може мати імітація візуального стилю оригінального кліпу без дозволу правовласника?

4. Як визначити межі допустимого відтворення візуальних або музичних елементів у рекламних матеріалах з точки зору авторського права?

Джерела до кейсу:

1. Beastie Boys sue Chili's owner over 'Sabotage' ads // Reuters. 2024. URL: <https://www.reuters.com/legal/beastie-boys-sue-chilis-owner-over-sabotage-ads-2024-07-11/> (дата звернення: 13.05.2025). [Reuters](#)
2. Fighting for their rights: Beastie Boys sue Chili's for using 'Sabotage' in ad without permission // New York Post. 2024. URL: <https://nypost.com/2024/07/12/entertainment/beastie-boys-sue-chilis-for-using-sabotage-in-ad/> (дата звернення: 13.05.2025). [New York Post](#)
3. The Beastie Boys sue Chili's over Restaurant's Use of Rap Group's Hit 'Sabotage' // People. 2024. URL: <https://people.com/the-beastie-boys-sue-chilis-over-use-of-sabotage-song-in-commercials-8677212>

Кейс 2: Використання музики без дозволу в телепередачі

Ситуація: Телевізійна компанія використала музичний твір у передачі без дозволу правовласника.

Результат: Суд зобов'язав компанію виплатити компенсацію за порушення авторських прав.

Питання для обговорення: Які права були порушені? Які обставини вплинуть на розмір компенсації?

Кейс 3: Плагіат студентської роботи

Ситуація: Студент виявив, що його курсову роботу опублікували під іншим іменем.

Результат: Суд визнав факт плагіату та зобов'язав порушника відшкодувати моральну шкоду.

Питання для обговорення:

Які докази допомогли встановити авторство? Які наслідки має плагіат у навчальному середовищі?

Кейс 4: Незаконне використання фотографій в Інтернет-магазині

Ситуація: Інтернет-магазин використовував фотографії товарів без згоди автора.

Результат: Суд зобов'язав магазин видалити фотографії та виплатити компенсацію.

Питання для обговорення:

Які права фотографа були порушені? Які дії може вжити автор для захисту своїх прав?

Кейс 5: Використання літературного твору без дозволу

Ситуація: Видавництво опублікувало переклад роману без дозволу автора.

Результат: Суд зобов'язав видавництво виплатити компенсацію та вилучити наклад з обігу.

Питання для обговорення: Які права автора були порушені? Які наслідки має порушення авторських прав у видавничій сфері?

АВСТОРЬКЕ ПРАВО В АУДОВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ

Методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів IV курсу

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
освітньо-професійні програми: «Відеоблогінг і телерепортерство», «Кінотелережисура»,
«Кінотелеоператорство», «Фотомистецтво та відеографія»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Укладач:

Каріна Попова-Коряк

Видається в авторській редакції

Підписано до видання 15.04.2025 р. Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. __. Обл.-вид. арк. __.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.